

EXAMENSARBETE

AVANCERAD NIVÅ

Våren 2015

Sektionen för Hälsa och Samhälle
Bank och Finans Business Program

Basel II effekter på kreditutlåning

En kvalitativ studie om vilka effekter kapitalkrav i Basel II har för bankutlåning hos svenska storbanker.

Authors

BesnikTahiri

Supervisor

Leif Holmberg

Examiner

Timur Umans

Sammanfattning

Banker fyller viktiga funktioner i samhället och fungerar som finansiella mellanhänder som tillhandahåller betalningstjänster. Bankers krediter är viktiga för den svenska ekonomins utveckling och progression. Krediter fyller många funktioner och behov i samhället och organisationer och stater är beroende av välfungerande kreditsystem. Banker är speciella aktörer eftersom de regleras starkare än andra företag och förändringar i banksystemen kan tas emot med motstånd. Förändring i detta hänseende är då Baselkommitten skruvar på parametrarna och ökar kapitalkraven för bankerna. Företagskrediter blir av högre omfattning eftersom de oftast har längre löptid än bankernas inlåning vilket kan generera likviditetsbrist. Banker är väldigt känsliga eftersom det rör stora belopp och systemförändringar kan innebära förluster av stora belopp. Störningar i bankers system kan få en spridningseffekt till andra banker vilket hotar hela ekonomin (Lind, 2005). Studiens syfte är därför att bidra med ökad förståelse för vilka effekter kapitalkraven i Basel II medför för svenska storbankers krediter.

Studiens teoretiska förhållningssätt utgår från nyinstitutionella teorin genom ett legalt perspektiv som undersöker legala förändringars påverkan på bankers krediter. Teorin omfattar koncept som anknyts till problematiseringen för att kunna möjliggöra en analys. Tidigare forskare som undersökt Basel II regelverket har beaktats till exempel Hakenes och Schnabel, (2011), Wahlström (2009), Repullo och Suarez (2004), Ruthenberg och landskroner (2008) och Rime (2005). Studien beaktar kvalitativ undersökning, bestående av nio semistrukturerade intervjuer i fyra storbanker. Studien har tillämpat deduktiv ansats och forskningsfilosofin interpretivism för öka förståelsen för hur ökade kapitalkrav påverkat storbankerna.

Studiens resultat visar i likhet med tidigare forskare att storbanker kommer att implementera IRK metoden eftersom denna omfattar differentierad prissättning med större beaktande till riskaspekter. Studien visar att Basel II har möjliggjort för storbankerna att fokusera på lågrisk kunder eftersom det innebär att mindre kapital behöver hållas. Studien visar även att i kontrast mot tidigare forskning så minskar kapitalkraven riskincitamenten för bankerna eftersom kapitalkraven medför en rättvisare bild av riskerna. Studiens resultat är att kapitalkraven har ökat bankernas kapitaltäckningsgrad och utlåningsräntan, men inte kreditvolymerna.

Nyckelord: Basel II, Basel I, Kapitalkrav, Institutionell förändring, IRK-metod, schablonmetod, risktagande.

Abstract

Banks fulfill important functions in society and work as financial intermediaries that provide payment services. Banks loans are important for the Swedish economy's development and progression. Credits fill many functions and the needs of society and organizations and the Member States is dependent on effective credit system. Banks are special operators since they are governed stronger than other companies and changes in banking systems can be received with resistance. Change in this respect is then Basel committee bolts on the parameters and increase capital requirements for banks. Credit will be of greater extent because they usually have a longer duration than bank deposits which can generate liquidity. Banks are very sensitive because the large amount and system changes can mean losses of large amounts. Interference in banks' systems can have a knock-on effect to other banks, which threatens the entire economy (Lind, 2005).

The study theoretical approach deleted from new institutionalism theory through a legal perspective which examines legal changes impact on banks' credits .Theory has focused on concepts that reconnects with problem to be able to provide an analysis. Previous researchers who have examined Basel II regulatory framework has been taken into account for example, Hakenes and Schnabel (2011), Wahlström (2009), Repullo and Suarez (2004), Ruthenberg and Landskroner (2008) and Rime (2005). The study takes into account qualitative study, consisting of nine semi-structured interviews in four major banks. The study has applied deductive approach and the research philosophy hermeneutics to increase the understanding of how increased capital adequacy affected banks.

The study results show in the same way as with previous researchers that banks will implement IRK method because this includes differentiated pricing with greater regard to risk aspects. The study shows that, Basel II has made it possible for banks to focus on low risk customers because it means that less capital need to be kept. The study also shows that, in contrast to previous research, the capital requirements reduce banks risk incentives because capital requirements will result in a fairer picture of the risks. Results of the study are that capital requirements have increased the banks' capital adequacy ratio and the lending rate, but does not affect the credit volumes.

Keywords: Basel II, Basel, capital requirements, institutional change, IRK-method, standardmethod, risk-taking

Förord

Jag vill börja med att tacka min handledare Leif Holmberg som stöttat mig genom värdefulla kommentarer och konstruktiv kritik. Jag vill även rikta ett stort tack till respondenterna som representerade fyra storbanker för att ha ställt upp och gjort studien möjlig.

Jag vill även tacka min familj och fru som bidragit med glädje och positiv energi!

Stort tack!

Kristianstad, 4 Juni2015

Besnik Tahiri

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Problematisering	8
1.3 Problemformulering	10
1.4 Syftesformulering	10
1.5 Avgränsning	11
1.6 Disposition.....	11
2. Teoretisk metod.....	13
2.1 Teoretisk utgångspunkt	13
2.2 Forskningsansats.....	14
2.3 Vetenskapsteori	14
2.4 Källkritik.....	15
3. Referensram	17
3.1 Bankers roll och kärnfunktion	17
3.2 Kapitaltäckningsgrad som reglering.....	18
3.3 Bankernas risker	19
3.4 Basel I	20
3.5 Basel II.....	21
3.5.1 Pelare 1	22
3.5.2 Pelare 2.....	23
3.5.3 Pelare 3.....	24
3.6 Krediter.....	24
3.6.1 Basel I.....	25
3.6.2 Basel II.....	26
3.7 Kritik till regelverken	27
3.7.1 Basel I	27
3.7.2 Basel II.....	27
3.8 Summering av teori	28
4. Empirisk metod	30
4.1 Val av undersökningsmetod	30
4.2 Val av undersökningsdesign.....	32
4.3 Urval	32

4.4 Metod för datainsamling.....	33
4.5 Konceptualisering.....	34
4.5.1 Utformning av intervjuguide.....	35
4.6 Tillförlitlighet och pålitlighet.....	37
4.7 Överförbarhet.....	38
4.8 Styrka och bekräfta.....	38
4.9 Etisk- och samhällelig konsideration.....	39
5. Empirisk analys.....	40
5.1 Teori möter praktik.....	40
5.1 Tillvägagångssätt under Basel I.....	41
5.2 Kapitaltäckning.....	41
5.3 Kreditgivningsprocessen.....	43
5.5 Beräkning av kapitalkrav för kreditrisk.....	45
5.5.1 Tillåtelse att få välja metod.....	46
5.6 Uppfattning av Basel II.....	47
6. Slutsats och diskussion.....	49
6.1 Praktiska och teoretiska bidrag.....	51
6.2 Förslag till framtida forskning.....	52
7. Litteraturförteckning.....	53
8. Bilagor.....	62
8.1 Bilaga 1.....	62

1. Inledning

I inledningen framställs bakgrunden till Baselregelverket och hur banken regleras med kapitalkrav. Det framförs en introduktion till Basel I och Basel II för att vidare i problematisering mer teoretiskt förklara institutionella förändringen och hur banker fungerar mot förändring i deras institutionella miljö. Dessa tankegångar förs sedan vidare till utformning av forskningsfråga och syftet med studien.

1.1 Bakgrund

Finansmarknaden har sedan dess tillväxt i mitten av 1800-talet dragit till sig stort intresse från samhällena. Bankers regelverk har haft ett inställt fokus på att säkerställa insättarnas pengar vilket har utvecklat styraktioner för bankernas placeringar och verksamhetsinriktning. Affärsbankernas regelverk har utvecklats genom traditioner och aktörernas erfarenheter, samt har regelverksförändringar uppkommit långt efter behovet av sådana förändringar observerats av marknadsaktörerna (Larsson et al. 1997).

Basel I regelverket skapades år 1988 för krav på bankers kapitaltäckning. Den inriktas på kapitaltäckning och likviditet för banker. Detta regelverk karaktäriseras av att Baselkommitténs politik genomförs genom nationella lagar och förordningar av medlemsländer och länder som följer regelverket (BIS, 1988). Med avseende på att bankbranschen blivit mer avancerad upplevdes Basel I som föråldrad och behövde moderniseras. Detta resulterades i en omarbetning och Basel II var ett faktum.

Inrättandet av Basel II uppfattades som väldigt positivt hos banker och myndigheter då kapitaltäckning för utlåning till företag och privatpersoner skulle ta hänsyn till risktagandet i utlåningen på ett mer sofistikerat sätt. Bankernas kapitalbuffert var beroende av risktagandet och högre risktagande genererar mer kapital. Detta i sin tur genererar en mer effektiv fördelning av kapital i samhället då investerare som upplever låg risk i relation till avkastningen lättare kan utföra satsningar då ekonomin ökar (Blåvarg, 2014). Men efter den senaste globala finansiella krisen som inte ens Lehman bröderna år 2008 kunde klara av kollapsade flertalet banker och effekterna från krisen har påverkat stater som fått ekonomiska problem (Torfason, 2014). En del kriser är väldigt lika och en del avvikande, men gemensamt är att det utmynnas i förlust, att man behöver betala för förlusten. Den senaste finansiella krisen ledde till en kraftig ökning av företagskonkurser år 2008 och aldrig tidigare kunde man skåda en sådan hög mängd av konkurser. Krisen initierades av bankernas ökade utlåning som

möjliggjordes främst av finansiella institut som helt enkelt skapade kredit för att låna ut mer (Keen, 2011).

Bankerna har erhållit kritik för brister i kreditutgivning, avsaknad av stabila regler och tillsyn från myndigheter. Det brast framförallt på grund av kapitaltäckningen för marknadsriskerna och brister på kapitalets kvalité som banker höll som skydd mot riskerna. Många olika regleringar och krav har ställts i syfte att påverka beteendet hos bankerna (Hutter & Power 2005). Efter den finansiella krisen ifrågasattes detta regelverket då den har påverkat bankers operationella verksamhet och även bolagsstyrning i termer som talar för centralisering (Lind, 2005; Wahlström, 2009).

Genom att höja kapitalkraven vill myndigheter skydda banker mot framtida eventuella kriser, men dessa kan även få effekter på makroekonomin. Det kan generera högre utlåningsräntor som i sin tur kan innebära mindre utlåningsvolym och lägre BNP. Utlåningseffekterna anses vara en positiv sidoeffekt då den kan ge upphov till att hushållens skuldsättning minskas medan lägre BNP innebär en direkt kostnad (Riksbanken, 2014).

1.2 Problematisering

Banker är speciella aktörer och skiljer sig från andra organisationer då de regleras starkare än andra företag. Banker har viktiga funktioner såsom övervakning, spridning av ekonomiska risker mellan marknadsaktörer, skapa information och leverera ett effektivt betalningssystem (Santos, 2000). Förändringar som uppkommer i bankbranschen sker genom exempelvis lagstadgade kapitalkrav. Riskerna blir då av högre omfattning eftersom företagskrediter oftast består av längre löptider än bankernas inlåning. Konsekvensen kan bli att banker kan förlora en stor del av inlåningspengarna vilket kan generera likviditetsbrist. Banker är väldigt känsliga eftersom det rör stora belopp och systemförändringar kan innebära förluster av stora belopp. Störningar i bankers system kan få en spridningseffekt till andra banker vilket hotar hela ekonomin. En bankkollaps kan generera allvarliga konsekvenser för hela samhället då det snabbt kan sprida sig till det finansiella systemet. Banker omfattas av komplexa system som rör stora belopp och kan därför uppfattas som resistent mot förändringar på grund av deras konservatism och tröghet. Det krävs ett samspel mellan statliga myndigheter och banker, det vill säga en jämvikt (Lind, 2005).

Varje bank antas ha en speciell karaktär vilket gör att de lagstadgade kapitalkraven blir väldigt viktiga. Kapitalkraven får bankerna att hålla en bestämd mängd kapital. Kapitalkraven anses vara bland de viktigaste regleringsverktygen eftersom det gör bankerna försiktigare då det beträffar bankernas egna kapital. Kapitalkravens syfte är att göra bankerna stabilare och minska risken för bankrutten. Bankers krediter är viktiga för den svenska ekonomins utveckling och progression. Krediter fyller många funktioner och behov i samhället och stater är beroende av välfungerande creditsystem. Många grupper i samhället kan komma att påverkas av kreditvärderingsreglerna i Basel II som ställer högre krav på bankerna att precisera sin bedömning vad gäller kreditrisk. De förväntade effekterna av en sofistikerade riskbedömning kan öka skillnaderna mellan utlåningsräntorna. I fortsättningen kan sådana skillnader minska nyföretagande, förstärka konjunkturedgångar eller skapa en ny bolånebubbla. Bankers riskbenägenhet är avgörande för om en kredit sökande får ett lån beviljat eller inte. Bankers villighet att bevilja krediter skiljer sig enormt bland banker, personer, och är beroende på vilken exponering banken har mot kunden (Sigbladh&Wilow, 2008).

Baselregelverken har bidragit till den finansiella sektorn genom ökad kunskap kring kreditgivning. Basel I regler för kapitalkrav innebar att banker löpte samma risk oberoende till vem man lånade ut pengar till, till exempel oberoende om det är kungen eller en låginkomsttagare (Lastra, 2004). Basel II utnyttjar riskkapitalet bättre eftersom kapitalkravet är mera riskkänsligt. Banker kan välja att använda beräkningsmetoder som bättre speglar risken och som förväntas påverka bankers krediter. Hakenes och Schnabel (2011) undersökte relationen mellan bankernas storlek och risktagande för de huvudsakliga kapitalkraven. Denna studie genererade att i beräkning av kapitalkravet för kreditrisk, kommer bankerna att beakta den metod grundat på vilken typ av utlåning banken har. Det innebär att banken kan specificera sin bedömning vad gäller krediter genom att använda metod, eller kombination av metoder, som passar bankens strategi. Ruthenberg och Landskroner (2008), Rime (2005), Repullo och Suarez (2004) visar att större banker implementerar IRK metoden och specificerasin kreditgivning på lågriskklassade kunder för att det i praktiken innebär att de kan hålla mindre kapital, medan mindre banker använder schablonmetoden för att inrikta sig på högriskklassade kunder. Basel II påverkar storbanker genom att de använder mer avancerade riskmodeller för att bättre hantera riskerna. Regelverket bör därför leda till ökad individbaserad riskbedömning och mer riskdifferentierad prissättning (Hakenes och Schnabel, 2011). Basel II ger avancerade interna och externa

strategier för att bedöma bankens riskexponeringar och bestämma det lagstadgade kapitalet mer i enlighet med det verkliga ekonomiska kapitalet (Lindbloom och Olsson, 2008).

Om bankers förmåga att ge krediter påverkas bör det förtydligas i tider av kapitalbrist. Basel II regelverket har fått kritik för att den begränsar utlåning och är procyklisk samt konjunkturförstärkande. Repullo och Suarez (2009) visar att bankerna kommer som svar på regelverket att hålla större buffertar i högkonjunktur än lågkonjunktur vilket kommer leda till minskad penningmängd i dåliga tider. Detta kommer att generera kraftiga ökningar av utlåningar under högkonjunkturer vilken kan orsaka en högre efterfrågan i ekonomin än produktivitetsskapaciteten (Repullo och Suarez, 2009, Heid, 2007). Regelverket har även kritiserats för att behandla banker ojämnt på grund av rätten att välja beräkningsmetod vilket kan framkalla ett förändrat beteende som utgör en moralisk fara (Hakenes och Schnabel, 2011).

Basel III regelverket är under implementering och beräknas bli implementerat år 2019 och förstärker särskilt kapitalkraven. Banker fyller olika behov i samhället och i ekonomin som helhet, av den anledningen regleras banker genom kapitalkrav som ska minska risktagandet. Denna studie kommer att bidra med ett perspektiv som bevisar, kvalitativt, hur bankernas krediter påverkas av regelverket Basel II. Studien förväntas teoretiskt framkalla ett beteende hos svenska storbanker som använder IRK metoden då den upplevs som mer rättvis, och ger en bättre grund för kreditbedömning. Den förväntas även ge en ökad förståelse för riskaspekter som finns i krediter och därmed en mer differentierad prissättning. Eftersom regelverket är internationellt och ofrånkomligt i Sverige då den förekommer i den svenska nationella lagstiftningen, blir effekterna väldigt intressanta då det är den yttre kraften som styr. Förändringar hos bankerna är viktiga för samhället som helhet, då det kan påverka människors sätt att konsumera och investera. Basel II förutsätter att bankerna blir mer försiktiga, vilket innebär att mindre risker behöver tas. Däremot styrs bankerna av ett riskmaximeringsperspektiv som tillåter de att ta högre risker och kan ge upphov till moralisk fara. Det skapar ett intresse och behov för forskaren att undersöka Basel II påverkan på storbankers krediter, främst genom att fokusera på pelare 1 och kreditrisk.

1.3 Problemformulering

Vilka effekter har kapitalkraven i Basel II på svenska storbankers krediter?

1.4 Syftesformulering

Syftet med studien är att skapa större förståelse för vilka effekter kapitalkraven i Basel II har för svenska storbankers krediter.

1.5 Avgränsning

Studien avgränsas till Svenska banker vilket gör det enklare att förstå förändringar. Studien berör endast Basel II regelverket och främst pelare 1, som avser kapitalkravet för att kunna identifiera effekterna. Detta val beror på att kreditriskerna utgör en majoritet av kapitalkravet, vilket gör det intressant att studera effekterna i och med att bankerna erhåller större val för att beräkna kreditriskerna. Basel III regelverket är under implementering och man beräknar utföra regleringen år 2019 vilket gör studien icke relevant på grund av förändringar som kan tillkomma. Dessutom beaktar studien endast storbanker eftersom jämförelser med småbanker kan generera svårigheter och komplexitet.

1.6 Disposition

Kapitel 1

I inledningen framställs bakgrunden till Baselregelverket och hur banken regleras med kapitalkrav. Här kommer även en diskussion om tidigare forsknings agerande kring Basel, det vill säga teori om hur banker fungerar för att kunna få fram ett agerande utifrån förändring i deras miljö. Dessa tankegångar förs vidare till utformning av forskningsfråga och syftet med studien.

Kapitel 2

I detta kapitel framförs teoretisk metod för uppsatsen. Detta inleds med teoretisk inriktning. Vidare kommer kopplingar till forskningsansats, det vill säga vilken ansats studien använder. Kapitlet avslutas med information om vetenskapsteori och källkritik.

Kapitel 3

Detta kapitel behandlar teoretisk referensram och inleds med institutionell förändring och kapitalmarknad. Vidare tillkommer faktorer som anses ha koppling till agerandet hos banker och framförallt Baselregelverken. Kapitlet avslutas med en summering av teori.

Kapitel 4

Detta avsnitt omfattar empirisk metod, det vill säga insamling av datamaterialet. Viktiga koncept har diskuterats, såsom val av metod, undersökningsdesign, urval och metod för datainsamling. Kapitlet beaktar konceptualisering och utformning av intervjuguide, samt avslutar med tillförlitligheten, överförbarheten, styrka och bekräfta och etisk konsideration.

Kapitel 5

I analysavsnittet redogörs och analyseras det insamlade materialet som framkommit genom intervjuerna. Detta för att få fram ett agerande för Basel II hos svenska storbanker och därmed jämföra det med tidigare forskning. De viktigaste här är redovisa materialet med hänsyn till kapitalkrav och bankutlåning i Basel II med stöd från tidigare forskning.

Kapitel 6

I det avslutande kapitlet förs en diskussion om det insamlade materialets relation med tidigare forskning och en slutsats som skall svara på forskningsfrågan. Detta avsnitt ger en tillbakablick till inledning för att komma fram till de viktigaste slutsatserna med studien. Det tillkommer även teoretiska och praktiska bidrag samt förslag till framtida forskning.

2. Teoretisk metod

Under detta kapitel kommer en presentation på studiens grundtankar inför teorin. För att skapa större förståelse för hur studien kommer att genomföras diskuteras teoretisk utgångspunkt, forskningsansats, vetenskapsteori och slutligen kritiska aspekter av tillämpade källor.

2.1 Teoretisk utgångspunkt

När man talar om institutionell teori idag, är det främst *nyinstitutionalism*. Detta uttryck kommer från 1970-talet då det lades större fokus på kulturella och kognitiva element i relationen mellan aktörer och omgivningen (Johansson, 2010). Studien beaktar Baselregelverket som är av internationell karaktär och hur den har påverkat storbanker och deras kreditutlåning. Nyinstitutionell teori används för att förklara att det finns normer i bankerna som innebär att implementeringen sker på ett specifikt sätt och därmed producerar specifika effekter. Jag har utgått från ett legalt perspektiv för att undersöka hur reglering som ökade kapitalkrav kan påverka bankers krediter. Institutionell teori beskriver mer grundligt hur en förändring påverkar en organisation. Ökade kapitalkrav innebär för bankerna en legal förändring som gör att kostnaderna påverkas vilket i sin tur indirekt påverkar räntesättningen och kreditvillkoren (Hatch, 2002). Eftersom studien avser regelverk kommer den fortsatta inriktningen att ha en regulativ aspekt. Johansson (2010) uppger att studier som avser reglerings- och övervakningssyften praktiserar en regulativ aspekt. Förutsättningar för bankernas strukturer kan därmed påverkas via en reglering som Basel II och genom ett samarbete med länders centralbanker som ser till att bankerna följer lagarna.

Det krävs att individuella företag anpassar sig till de övergripande regler som finns i den institutionella omvärlden i syfte att uppnå legitimitet och stöd från omvärlden (Meyer & Scott, 1983). När ett bolag uppnår ökad legitimitet skapas ett effektivt förhållande till bolagets miljö vilket ger upphov till en homogenisering av bolagen i en bransch (DiMaggio & Powell, 1983). Det är viktigt att marknaden är bra reglerad annars är det svårt att få påverkade aktörer att fungera på bästa möjliga sätt. Nyinstitutionalism används främst när man studerar en förändring. Länder som deltar i Baselkommittén får därför som ansvar att genomföra regelverket i nationell lagstiftning vilket per automatik innebär att bankerna blir bindande till

regelverket. Detta kommer att påverka bankernas struktur då de har en skyldighet att anpassa sig till regelverket (Grape, Blom & Johansson, 2006). Detta i sin tur begränsar bankernas beteende kring det aktuella regelverket, i detta fall genom att beakta risker i större utsträckning.

2.2 Forskningsansats

Studien använder en deduktiv ansats eftersom forskaren redan i förväg har en uppfattning om verkligheten. Basel II har funnits ett par år nu och varvet är igång beträffande Basel III implementeringen. Deduktiv tillvägagångssätt innebär att forskaren utgår från befintlig teori och samlar in empiri för att jämföra teorin med verkligheten (Bryman & Bell, 2005). Genom den deduktiva ansatsen kan studiens syfte uppnås och resultaten kan generaliseras, vilket är viktigt för ett aktuellt ämne som detta. När man studerar effekter i kombination med intervjuer skapar det ett behov av att tolka resultat från empirin för att därefter hitta stöd eller inte stöd i teorin. Att specificera studien till ökade kapitalkrav och till kreditgivning innebär att det finns information att tolka då det förväntas producera specifika effekter. Antaganden har bevisats genom kunskap från tidigare forskning om kapitalregleringar, i synnerhet Basel II. Att det finns existerande litteratur beträffande ämnet ökar studiens reliabilitet och gör deduktiva ansatsen lämpligast. En induktiv ansats i detta sammanhang börjar istället med att studera verkligheten, och därefter leda oss fram till teori (Bryman & Bell, 2005). Studien hade inletts genom att observera bankerna i olika tillfällen för att kunna upptäcka förändringar som sammanlänkas med nya regler som ökade kapitalkrav. Detta kan skapa svårigheter på grund av omfattningen, men även risk för subjektiv bedömning. Induktiv ansats passar därför inte in i studien på grund av att den enbart är användbar när teorin är svag, dålig på att förklara eller överspelad (Gustavsson, 2004).

2.3 Vetenskapsteori

Epistemologin består av två inriktningar; *positivism* och *interpretivism* (Saunders et al. 2009). Den positivistiska filosofin kräver tydlig data som kan mätas korrekt och därefter generalisera resultatet. Man testar hypoteser för att bevisa eller avslå forskningen under övervägande (Bryman & Bell, 2005). Filosofin bryter ner helheten i mindre delar för att kunna studera varje del noggrant. Denna metod fokuserar på att ge objektiva förklaringar och försöker hitta kausalitet (Patel och Davidson, 2011).

Interpretivism (även kallad hermeneutik) behandlar teorier och metoder i forskning och tolkning av människors beteende. Denna metod tror att verkligheten är många och relativ.

Lincoln och Guba (1985) förklarar att dessa multipla verkligheter beror på andra system för betydelser, vilket gör det ännu svårare att tolka i termer av bestämd verklighet (Neuman, 2000). Kunskaperna i dettaläroämne är socialt konstruerat snarare än objektivt bestämd (Saunders et al. 2009). Denna metod undviker ansträngande strukturella ramar som i positivistisk forskning och använder sig av mer personliga och flexibla forskningsstrukturer. Dessa är tillgängliga för att fånga betydelser i mänsklig interaktion och förstå vad som uppfattas som verkligheten (Carson et al., 2001). Forskaren går in i området med en tidigare insikt i forskningssammanhanget, men förutsätter att det är otillräckligt för att utveckla en forskningsdesign på grund av många, komplexa och oförutsägbar natur av vad som uppfattas som verkligheten. Forskaren blir därmed öppen för nya kunskaper under studien och låter den utvecklas genom att motta information (Hudson och Ozanne, 1988). Det är denna form som studien använder sig av då avsikten är att skapa uppfattningar och tolkningar för hur de ökade kapitalkraven påverkar bankernas krediter. Målet är att förstå och tolka betydelser i ett beteende snarare än att generalisera och förutsäga orsaker och effekter (Neuman, 2000). Interpretivism passar därför studien då tanken är att förstå och tolka snarare än förklaring och beskrivning. Forskningen fokuserar på specifik och konkret information och syftet är därför att förstå specifika sammanhang. Positivism har fallit bort från studien på grund av dess fokus på generalisering och abstraktion. Storbankerna i Sverige upplevs ha olika affärsstrategier och förväntas därmed, via intervjuer, generera information som behöver tolkas och som förväntas producera specifika effekter.

2.4 Källkritik

Jag har varit väldigt försiktig med inhämtning av information från källor. Framförallt har vetenskapliga artiklar tillämpats tillsammans med litteratur vilka anses vara trovärdiga då de undersökts noggrant av andra forskare. Studien har även använt internetbaserade källor men i en begränsad utsträckning då de inte anses vara lika pålitliga som artiklarna och litteraturen. Majoriteten av de internetbaserade källorna som använts i studien består av rapporter från riksbanken och finansinspektionen vilket ökar användbarheten. Vetenskapliga artiklarna är väldigt varierande vad gäller årtal vilket inte är ett stort problem då ny forskning relaterar och hänvisar oftast till de äldre forskningarna eftersom de är grundarna av teorierna.

Jag måste även beakta att en stor del av de vetenskapliga artiklarna är av global karaktär genom undersökningar som gjorts med andra regler, normer och kulturer. Detta gör att jag måste vara försiktig när jag använder deras slutsatser och argumenteringar. Det som talar

emot problemet med att använda artiklarnas argumenteringar, är att Basel II används i nationell lagstiftning, vilket gör att medlemmarna i Baselkommittén upplever i princip likadan förändring som vi i Sverige.

3. Referensram

Målet med litteraturgenomgången är att placera den nuvarande studien i dess teoretiska kontext. Tidigare forskning inom kapitalkraven i Basel II och dess effekter på utlåning har undersökts, men även definition av begrepp som kommer att användas i senare del av forskning.

Basel II genererar tvingande regler runt kapitaltäckning och redovisning vilket påvisar regleringens påverkan på finansiella marknaden. Detta regelverk uppkommer genom ett institutionellt tryck vilket förväntas skapa ett beteende hos banker eftersom regelverket bidrar till ökade kapitalkostnader för banken. Detta kan skapa en intressekonflikt mellan banker och det aktuella regelverk, där fördelarna vägs in mot kostnader för att genomföra regelverket. I termer av studiens förväntade bidrag, kommer storbankerna att använda sig av IRK metoden på grund av rättvisa skäl samt att den ger bättre grund för kreditbedömning. Förhållandet mellan institutionellt tryck och beteende blir väldigt intressant i denna aspekt då det är den yttre kraften som styr. Studien kommer att bidra med en ökad förståelse för riskaspekter i krediter och därmed ge upphov till differentierad prissättning. Studien kommer att ha ett interpretivistiskt förhållningssätt vilket tillåter stort utrymme för partiskhet på uppdrag av forskare. Därmed kommer studiens resultat inte generaliseras eftersom informationen är starkt påverkad av personliga värderingar och synvinkel. Interpretivistiska studier förknippas med hög grad av validitet då informationen tenderar att vara pålitlig och ärlig, samt kan det undersökta fenomenet studeras med stor djup.

3.1 Bankers roll och kärnfunktion

Bankers tillgångar och skulder skiljer sig åt i balansräkningen i relation till andra branscher. Bankers tillgångar består oftast av stor andel krediter till företag och privatpersoner, skulderna utgörs av till exempel inlåning från allmänheten. Det är viktigt att förstå bankers roll i samhället då bankerna som finansiella mellanhänder påverkar andra företag och deras affärsverksamhet. Företag är beroende av banker för att växa och utveckla sin verksamhet, banker kan därmed bidra genom att finansiera företag som kan genomföra investeringar. Om inte banker finns är det svårt för företag att finansiera sig vilket minskar produktionen av varor och tjänster, som i sin tur har en negativ effekt på samhällets välbefinnande.

och BNP (Lind, 2005; Haber, 2007).

Bankerna fyller en viktig funktion i samhället och har gemensamt att tillhandahålla betalningstjänster. Antagandena att marknader inte är helt friktionsfria förklarar varför finansiella mellanhänder finns och det är informationsasymmetri som skapar behovet av finansiella mellanhänder. Informationsasymmetrin gör att investerarna besitter mindre information än företaget beträffande investeringarna. Bankerna fungerar därmed som frambringare av information och tar över investerarnas övervakning. Banker kan agera som representanter för investerare för att undvika extra övervakningskostnader och bidra till finansiella lösningar. Banker skapar därmed stordriftsfördelar då de övervakar låntagare billigare än investeraren, på grund av access om informationen. Via banker kan företagen därmed få access på kapital till ett lägre pris än vad de hade fått direkt från investerarna (Santos, 2000).

Banker förser även omfördelning av resurser från de som har kapital, till de som inte har kapital. Det leder till att personer som inte har kapital ändå kan genomföra investeringar. Det är viktigt att bankerna väger in risken de tar mot vid utlåning till kunderna. Bankernas största inkomstkälla är därför räntenettot, och banker kommer således att maximera utlåningen i förhållande till kapitalet som finns. Utlåningen är beroende av inlåning banken har, men samtidigt består företagskrediter av längre löptider än bankernas inlåning. Av det följer att konsekvenserna kan bli att banken förlorar en stor del av inlåningspengarna vilket kan generera likviditetsbrist (Diamond och Dubvig, 1983; Lind, 2005). Banker är därför känsliga för om insättarna får panik och att paniken sprids och leder till att de börjar ta ut sina pengar. Insättarnas förtroende för banken är väldigt viktig för att banken skall kunna fortsätta sin affärsverksamhet (Freixas&Rochet, 2008).

3.2 Kapitaltäckningsgrad som reglering

Banker är väldigt olika i sin syn att driva verksamheten och ha visioner för arbetet. Bankerna kan ha olika intressen vilket kan ge olikheter beträffande verksamhetens fokusering, i synnerhet risk- och vinstfokusering. Varje bank antas ha en speciell karaktär vilket gör att de lagstadgade kapitalkraven blir väldigt viktiga. Kapitalkraven får bankerna att hålla en bestämd mängd kapital. Kapitalkraven anses vara bland de viktigaste regleringsverktögen eftersom det gör bankerna försiktigare då det beträffar bankernas egna kapital.

Kapitaltäckningsgradens syfte är att göra bankerna stabilare och minska risken för bankrutten

(Lind, 2005). Om det egna kapitalet minskas, ökar risken för att banker faller ihop, vilket skadar stabiliteten i banksektorn. Syftet är att minimera förhållandet mellan skulder och eget kapital. Tanken är inte att man skall bli överkapitaliserade eftersom detta gör att bankerna blir tvungna att ställa in lån, vilket har en effekt på hela ekonomin och samhällsgrupper, utan man vill reducera bankers risktagande med avsikt för att öka stabiliteten (Santomero & Watson, 1977).

Bankerna kan trots ökade kapitalkrav inte bli garanterade att verksamheten drivs rätt, detta beror på att det krävs att bankerna förstår och hanterar riskerna de möter. Det har visat sig att soliditetskravet för bankerna inte är tillräckligt för att garantera bankerna eftersom skillnaderna mellan riskerna anses vara stora om det inte finns någon koppling mellan risk och kapitalkrav. Kapitaltäckningsgrad som inte beaktar riskerna, möjliggör för bankerna att placera i mer riskfyllda tillgångar, vilket gör det möjligt att öka sin avkastning, men på bekostnad av att övriga samhället bär på risken. Regleringen vill förse bankerna med ökad kunskap om riskhantering och därmed även öka bankernas egna kapital för investering i riskfyllda tillgångar (CEPS, 2008). Kapitaltäckningsgraden och ökad riskhantering ger upphov till att bankernas prissättning av krediter berörs. Kapitalkravets syfte är inte att bankerna inte skall ta risker, utan att kostnaden för att täcka riskerna skall leda till en riskanpassad prissättning av krediterna. Om en finansiell kris skulle uppstå, är tanken att bankernas egna kapital tar första smällen, och inte skattebetalarna (Lind, 2005).

3.3 Bankernas risker

Risk handlar om uträkning och värdering, och för att värdera risker behövs information som ska värderas. Med andra ord behöver banken finansiell information för att kunna värdera hur stor risken är för en specifik utlåning. Traditionellt upplevs risk som något negativt, skadliga effekter av kommande händelser. Bankers miljö handlar om att ta och hantera risker.

Bankaktivitet är en väldigt riskfylld bransch och hantering av riskerna har blivit en stark faktor för framgång (CEPS, 2008). Risk brukar betraktas som en exponering var bolag placerar sitt kapital, således prövningar som utgör ett hot för banker (Young, 2001). När vi talar om risk i den finansiella sektorn, delar man in totala risker i finansiella risker och affärsrisker. Den finansiella risken avser risk som uppstår till följd av företags skuldsättning. Affärsrisk avser alla andra risker med undantag för finansiell risk (Hansson, Andren & Eriksson, 2003).

Bankers riskbenägenhet är avgörande för om en kreditsökande får ett lån beviljat eller inte. Bankers villighet att bevilja krediter skiljer sig enormt bland banker, personer, och är beroende på vilken exponering banken har mot kunden (Sigbladh&Wilow, 2008). För att banker skall kunna skydda sig mot risker, finns insättningsgaranti, men ger upphov till moral Hazard (Hellman, Murdock & Stiglitz, 2000). Moral Hazard problemet uppkommer vid överdrivet risktagande och förekommer när en part har incitament att ta på sig risk på bekostnad av den andra parten efter att en finansiell transaktion inträffat (Parkin, Powell & Matthews, 2008). Banker behöver därför ha förståelse och kunskap om risker som de möter och är kopplade till. Dessa risker har ökad i omfattning efter regleringsuppgraderingar som inträffat de senaste årtiondena, och består av tre huvudgrupper; kreditrisker, operativa risker och marknadsrisker (Bäckström, 1998).

Marknadsrisk (systematisk risk) handlar om att bankernas fordringar förändras i konsekvens av faktorer som är opåverkbara för bankerna, såsom ränteläget eller valutakursförändringar. Kreditrisker handlar om osäkerhet beträffande kredittagares förmåga att uppfylla de skyldigheter som lånet medför, därför är kreditvärdigheten hos kredittagaren av stor betydelse. Denna risk övervakar banken genom diversifiering och portföljhantering. Operativa risker handlar om matchning mellan likviditet och utlåning, pappershantering. Denna behandlar problem för systemprocesser, personalens kompetens och svårigheter att leva upp till krav från myndigheter (CEPS, 2008; Bäckström, 1998).

Bankerna drivs av att maximera sin avkastning, som innebär att risker behöver tas för att kunna öka sannolikheten för vinst. Ökade kapitalkrav ger upphov till lägre risktagande eftersom målet är att banken skall kunna klara av kriser genom sitt aktiekapital, som skall vara relaterad till den risk banken tar. Ur bankens synvinkel förväntas det generera en förlorad möjlighet för att få avkastning på detta aktiekapital då det används som buffert mot eventuella händelser. Det kan skapa ett Moral Hazard problem mellan bankerna och regleringen, då båda har ett intresse.

3.4 Basel I

Ökade kapitalkrav blev särskilt uppmärksammat då myndigheter och centralbanker år 1988 fastställde ett nytt regelverk för länderna inom G-10 området, Baselöverenskommelsen. Tanken med regelverket var att ställa krav på bankernas kapitaltäckning genom att banker och

andra former av finansiella institutioner skall hålla ett kapital som täcker åtta procent av de riskvägda tillgångarna. Fyra procent av detta kapitaltäckningskrav skulle bestå av primärkapital, det vill säga eget kapital (BIS, 1988).

Baselöverenskommelsen har två primära syften. Det ena syftet handlade om att öka soliditeten för internationella banker. Det andra handlade om att skapa konkurrens som innebar lika villkor för banker runt om i världen. Basel I inleddes endast med fokus på kapitalkrav för kreditrisker, men expanderades år 1996 till att behandlade även kapitalkrav för marknadsrisker. Bankernas kapital skall riskvägas, och beroende på risknivån av bankernas tillgångar, fastställs vilken nivå bankernas kapitaltäckning bör ligga på. Krediter som har lång löptid betraktas ha högre risk och behöver därför större andel eget kapital. Statliga garantier betraktas kräva mycket låg eller ingen kapitaltäckning överhuvudtaget (Colquitt, 2007). Företag och privatpersoner ligger på samma risknivå. Banker får fram sitt kapitalkrav genom att multiplicera lånebeloppet med låntagarens individuella riskvikt multiplicerat med åtta procent. Basel I grova indelning av riskvikter ger en dålig reflektion av den verkliga risken som låntagarna orsakar banken. Ett stort företag som har högt kreditvärde bör ha lägre risk än ett företag som är nystartat (Lind, 2005). Baselöverenskommelsen behövde en uppgradering eftersom kapitalkraven var för låga och regelverket är för generellt i riskbedömningen. Konsekvenserna blev att banker ökade sina risker utan att behöva öka kapitaltäckningen. Den upplevdes även ge svagheter i banksystemet på grund av att det var för schabloniserat (BIS, 1988).

3.5 Basel II

2007 antogs ett nytt regelverk som är centralt för studiens syfte, Basel II. Regelverket består av finansiella institut, tillsynsmyndigheter och värdepappersbolag. Basel II bygger på tre ömsesidigt förstärkande pelare som beaktar riskbedömning, kapitaltäckning och publikation av information beträffande kapitaltäckning och riskhantering. Pelarna omfattas av; minimikapitalkravet (pelare I), tillsynsprocessen (pelare II) och informationskravet (pelare III) (BIS, 2006). Basel II uppges ha en positiv inverkan på banksektorn då bankerna genom mer riskkänsliga metoder kan beräkna kreditrisk och minska kapitalbasen utan att behöva sänka kapitaltäckningsgraden till den grad lagen tillåter. Banker får ett större utrymme för utlåning, och ökade möjligheter för att differentiera villkoren för krediter (Lind, 2005).

3.5.1 Pelare 1

Den första pelaren handlar om detaljer beträffande hur man skall beräkna kapitalkravet för kredit-, marknad- och operationell risk. Avsikten är att man även här ska hålla ett kapital som täcker åtta procent av de riskvägda tillgångarna, bestående av primär och supplementär kapital. Denna metod är mer sofistikerad än under Basel I då möjligheten för att mäta risker genom interna metoder finns.

Kreditrisk

Kreditrisk är risk för förlust för att en låntagare inte kan betala tillbaka lånet (Artsberg, 2005). Om bankerna erhåller mer information beträffande riskerna i kreditutlåningarna kan bankerna genomföra bättre affärer. Minimikapitalkravet handlar om tre metoder för beräkning av kapitalkravet för kreditrisk. Beräkningsmetoderna består av schablonmetoden och interna riskklassificeringsmetoder. Valet av metod är beroende på vilken risk bankerna möter vid utlåning till företagskunder, privatpersoner eller andra finansiella institut (Finansinspektionen, 2015). Kreditrisker är väldigt viktiga då storbankerna i Sverige idag utgör 85-90 procent av sina lån i kreditrisker (Finansinspektionen, 2009a). Eftersom studiens syfte avser krediter kommer kreditrisker spela en större roll än resterande risker.

Schablonmetoden. Bankerna får flera riskvikter som fastställs av myndigheter och utgår från externa värderingar på exponeringarna. Bankerna kan istället för som i Basel I, alltid behöva vikta riskerna till 100 procent vikta mellan 20 och 150 procent beroende på riskgrupp. 100 procent innebär ett kapitalkrav på 8 procent. Banker kan därmed utöka sina urval av riskvikter genom att använda kreditriskbedömningar från etablerade kreditinstitut som Standard och Poors, Moody's och så vidare (Lind, 2005; BIS, 2006).

Grundläggande intern riskklassificering (IRK) metod. Riskvikterna och kapitalkraven baseras på bankernas interna riskklassificering. Det krävs att bankernas system fyller kraven som ges av tillsynsmyndigheten. Metoden möjliggör för banker att värdera exponeringar genom interna riskmetoder där exponeringarna bedöms genom egna värderingar och riskvikter, istället för extern värdering (SFS, 2006:1371). Bankernas kapitalbehov kan reduceras vilket gör att mer kapital kan frigöras för lönsamma investeringar. Det finns tre faktorer som påverkar om bankerna får använda internmetoden; Sannolikheten för fallissemang (PD), Förlustande vid händelse av fallissemang (LGD) och Exponerings storlek vid fallissemang (EAD). För att kunna använda den grundläggande interna metoden måste bankerna bestämma sannolikheten för fallissemang (Finansinspektionen, 2001).

Avancerade intern riskklassificering (IRK) metod: Den avancerade metoden beaktar en större del av kapitalkraven som påverkas av bankernas egna beräkningar. Banker kan själva bestämma storleken på de riskvägda tillgångar och utgå från modeller där riskvägda tillgångar kalkyleras utifrån historisk information över förluster (Lind, 2005; Riksbank, 2013). För att använda denna metod behöver bankerna själva kunna räkna värdena för LGD och EAD (Finansinspektionen, 2001).

Operativ risk

Operativ risk är risker för förluster som orsakas av misslyckade eller opraktiska processer, mänskliga faktorn eller felaktiga system. Dessa risker gör att banker kan råka ut för direkta och indirekta förluster. Eftersom dessa risker inte eftersöks i uppsatsen kommer en kort beskrivning om de tre metoder för att beräkna operativ risk (Finansinspektionen, 2015).

1. Basmetoden. Man mäter risken genom rörelseintäkterna och bankerna behöver hålla ett kapital på 15 % av intäkterna de sista tre åren.
2. Schablonmetoden. Denna utgår från att hela den finansiella verksamheten inte utsätts för samma nivå av operativ risk.
3. Intern riskmätningmetoden. Denna används för att beräkna kapitalkravet för operativrisk. Bankerna utgår från historisk data och använder egna modeller (ibid.).

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risk för förluster som uppkommer till följd av förändringar i marknadspriser. Det finns kapitaltäckning och stora exponeringar i minimikapitalsberäkningen. Den beaktar kapitalkrav för motpartsrisker för verksamheten i handelslagret, avvecklingsrisker, valutarisker och råvarurisker i verksamheten. Företag kan välja att kombinera schablonmetoder för beräkning av kapitalkravet eller interna metoder (Finansinspektionen, 2015). Eftersom studiens avsikt beträffar kreditrisker har inte dessa två risker förts vidare i resonemangen.

3.5.2 Pelare 2

Den andra pelaren behandlar riskbedömning där finansinspektionen har ett övergripande ansvar för uppsikt av en finansiell företagsgrupp (SFS; 2006: 1371). Denna tar hänsyn till likviditetsrisker, koncentrationsrisker, stresstester och övriga risker. Banken skall vara säkerställd genom att hantera risker och uppfylla kapitalkraven i syfte att inte riskera

insolvens. Tillsynsprocessen regleras i denna pelare och finansinspektionen har i uppgift att genomgå bankernas interna uppskattning av sin kapitaltäckning. Avsikten med andra pelaren är att kontrollera så att banken har lagom bra tillsyn och hantering av risker (BIS, 2006).

3.5.3 Pelare 3

Den tredje pelaren beaktar kraven som bankerna har för att offentliggöra information. Informationen beträffar både kvantitativ och kvalitativ information, synnerligen kring bankernas risk- och kapitalhantering (Lind, 2005). Denna pelare syftar till att komplettera de två andra pelare och understryker att informationen till marknaden har en mycket viktig funktion. Goda upplysningar är ett effektivt sätt att informera marknaden om en banks exponering för risker. Informationen skall dock publiceras minst en gång per år. Denna pelare har i avsikt att öka marknadsdisciplinen och reducera riskerna (Wahlström, 2009; BIS, 2006).

3.6 Krediter

Bankers krediter är viktiga för den svenska ekonomins utveckling och progression. Krediter fyller många funktioner och behov i samhället och stater är beroende av välfungerande kreditsystem. Bankers verksamhet handlar om att leverera nya krediter och skapa pengar för kunderna (Borio, 2012; Keen, 2011). Att leverera krediter är en av bankernas kärnverksamhet vilket sker genom att man förmedlar långivares sparmedel till låntagare. Banker fungerar som administratörer till låntagare vilket gör att kreditbedömning blir en viktig del i kreditgivningen (Srejber, 2002). I ett låneavtal finns ett antal villkor som reglerar relationen mellan banken och företaget. Villkoren kan, med undantag av räntebetalning, amorteringar och andra övriga avgifter, bestå av krav för att företaget måste uppnå vissa resultatnivåer och begränsningar beträffande till exempel investeringar, avyttringar av tillgångar, finansiering och utdelningar. Dessa villkor antas minimera risker och kostnader som uppkommer i relationen med bank och företag och sänker därmed kostnader för extern finansiering (Smith, & Warner, 1979). Banken levererar produkter eller tjänster och bedömer själva vilket pris som är passande. Bankerna kan därmed bestämma prissättning av krediterna, men det finns faktorer som påverkar prissättningen. Faktorerna består till exempel av likviditetskostnaden, verksamhetskostnader, kreditrisk, kundernas förhandlingsstyrka, konkurrensen på marknaden, bankens egna direkta upplåningskostnader, kapitalkravet och kostnaden för kapitalet (Finansinspektionen, 2009b). När bankerna ger krediter utgår man vid bedömning ifrån fem c: capacity, capital, character, collateral och conditions. Denna bedömning beskriver möjlighet

att återbetala, viljan att återbetala, tillgångar, säkerheter och förhållanden (Svensson, 1999).

Uppsatsarbetets fokus ligger på kapitalkraven, i synnerhet beräkning av kapitalkravet för kreditrisk. Kreditvärderingsreglerna i Basel II kan komma att påverka många grupper och ställer högre krav på banker att precisera sin bedömning vad gäller kreditrisk. De förväntade effekterna av en sofistikerad riskbedömning kan öka skillnaderna mellan utlåningsräntorna. I fortsättningen kan sådana skillnader minska nyföretagande, förstärka konjunkturedgångar eller skapa en ny bolånebubbla. Ökade kapitalkrav kan leda till att bankerna blir tvungna att minska krediterna för företag och privatpersoner. Ökade kapitalkrav är tänkt att skydda banker mot framtida eventuella kriser, men kan få effekter på makroekonomin. Det kan generera högre utlåningsräntor, som kan innebära mindre utlåningsvolym och lägre BNP. Utlåningseffekten upplevs vara en positiv bieffekt eftersom den kan vara orsak till att hushållens skuldsättning minskar, medan lägre BNP innebär en direkt kostnad (Riksbanken, 2014).

3.6.1 Basel I

Basel I regelverket anses vara outvecklad då den endast, till en början, tog hänsyn till kreditrisk. Den kom att omfatta kapitalkrav för marknadsrisk år 1996. Förståelse för om minimikapitalkraven bidragit till kredituppgångar eller kreditnedgångar är väldigt viktigt, särskilt för framtiden eftersom nästan alla länder överväger en övergång till ett annat regelverk. Montgomery (2005) undersöker i sin studie Baselöverenskommelsens påverkan på bankportföljer. Han visar att bankers tillgångsportföljer är mycket känsliga för kärnprimärkapitalkravet då banker med relativt låga kärnkapitaltäckningskvoter tenderar att kraftigt minska riskvägda tillgångar såsom lån och statsobligationer. Jesus (2004) hävdar att en överdriven nivå av kapitalkrav kan påverka bankernas vilja att bevilja lån till små och medelstora företag. Vissa banker har en stor del av sin låneportfölj till att finansiera dessa företag och därför finns det en oro om de effekter de ökade kapitalkraven kan ha på ekonomin som helhet, i synnerhet på de banker som specialiserat sig på utlåning till dessa företag. Berger och Udell (1994) tittade på effekterna av eftertänksamma grunderna för kredittillväxt. De finner belägg för att Baselöverenskommelsen, generellt sätt, hade en negativ inverkan på kredittillväxt, men att beviset inte tydligt pekar mot en ökad känslighet för kreditökning i olika mått på risker. Peek och Rosengren (1995) hittade bevis som stödjer en kreditåtstramning. Bankens kapitalförhållande har en stor betydelse när länderna praktiserar de riskbaserade kapitalkraven för att kunna bestämma framtida utlåning.

3.6.2 Basel II

Basel II har haft en direkt påverkan på svenska bolån då banker fått möjlighet och tillstånd att använda interna modeller för beräkning av riskvikter för kreditexponeringarna. Modellernas införande innebar att riskvikterna för svenska lån sjönk markant och många av de stora bankerna har idag risker på mindre än 5 procent, vilket kan jämföras med Basel I riskvikter som låg på 50 procent, och 35 procent i nutida schablonmetod (Finansinspektionen, 2012).

Hakenes och Schnabel (2011) framhäver att stora banker troligtvis kommer att välja IRK metoden eftersom små banker inte drar nytta av lägre kapitalkrav för säkra lån. Stora bankers marginalkostnader reduceras genom användande av IRK-metoden och dessa banker ökar därmed inlåningsräntorna för att locka fler insättningar och dra nytta av högre lönsamhet genom investeringar. Ökad konkurrens om lån gör att små banker höjer sina inlåningsräntor för att ta marknadsandelar, och kan därför föredra en riskabel investeringsstrategi. Ruthenberg och Landskroner (2008) undersökte en kommersiell banks effekter för låneräntor genom schablon- och interna riskklassificeringsmetoden. Resultaten visar att de som betraktas som högkvalitativa företagskunder kommer att njuta av en sänkning av låneräntor om de får lån från banken som använder IRK metoden. Å andra sidan, kommer de lågkvalitativa kunderna att njuta av en sänkning av låneräntor om de får lån från banken enligt schablonmetoden. Detta resultat har en direkt implikation på riskspridning mellan bankerna.

Rime (2005) undersöker en kategoriindelning av kunder på en marknad med ofullständig och fullständig konkurrens. Han har kommit fram till att valet av beräkningsmetoden kan ha en signifikant påverkan på bankers verksamhet, banker som praktiserar schablonmetoden kommer att inrikta sig på kunder med högrisk och de sofistikerade bankerna som använder IRK modellen på lågriskkunder. Det kan ge viktiga effekter eftersom sofistikerade banker i Basel II har en fördel mot lågriskkunder då de inte behöver hålla lika mycket kapital som en bank med schablonmetoden behöver. Men banker som inriktar sig på högriskkunder har en konkurrensfördel då de inte behöver hålla lika mycket kapital. Repullo och Suarez (2004) visar ett liknande resultat vid undersökning av Basel II påverkan på prissättning av företagskrediter. De visar ett resultat som medför att banker kommer att välja IRK metoden om de inriktar sin verksamhet på lågriskkunder, medan banker som omfattas av en högriskstrategi kommer att implementera schablonmetoden. Detta medför att företag som är lågriskklassade kan få ett lägre pris för sina lån om de väljer en bank som har IRK metoden

som beräkningsmetod. Omvänt, kan kunder med högre risknivå tillämpa banker som använder schablonmetoden för att få ett lägre pris.

3.7 Kritik till regelverken

3.7.1 Basel I

Basel I har haft svårt att matcha marknadernas utveckling och de sofistikerade mätinstrumenten. Det största problemet är att bankers riskexponering flyttas från balansräkningen vilket leder till att viktiga faktorer inte uppmärksammas (CEPS, 2008). Basel I anses vara för rudimentär då den endast till en början beaktade kreditrisker och på endast fyra riskkategorier. Den tar heller inte hänsyn till de olika nivåer som finns i kreditrisk och andra risker som operativa risker. Basel I lider på grund av att den inte har något samband mellan risk och kapitalkrav eftersom samma riskvikter används för alla. Bankerna löper samma risk om de lånar ut pengar till kungen som de har vid utlåning till en med begränsade resurser (Lind, 2005).

Basel I innehåller för standardiserade regler och kan bli kostsamt för banker då de tvingas ha dubbla system, ett för att utrusta tillsynsmyndigheter med information som krävs och ett för egen hantering. Det krävs därför ett mer flexibelt system där övervakning av banker som har olika strukturer är möjligt (Lind, 2005). Basel I fäster inte stor uppmärksamhet på att minska kreditriskerna. Basel I har misslyckats med att följa den snabba utveckling som inträffat såsom kreditderivat som används för att hantera kreditrisker (CEPS, 2008). Bikker och Hu (2002) hävdar att när det inträffar en nedåtgående lutning på konjunkturcykeln, ökar risken för företagslån och relaterade kapitalkrav. Detta kan resultera i risk för att bankerna blir mindre tillmötesgående i förlängning av lån, vilket talar för en så kallad "kreditåtstramning" (Lowe, 2002).

3.7.2 Basel II

Efter den finansiella krisen ifrågasattes Basel II då den har påverkat bankers operationella verksamhet och även bolagsstyrning i termer som talar för centralisering (Lind, 2005; Wahlström, 2009). Basel II har erhållit kritik för att inte ha motverkat finanskriser och en orsak till detta är att för mycket fokus lagts på att täcka kapital istället för likviditet och hävstång. Ökade kapitalkrav innebär i förlängningen att bankernas lönsamhet avtar eftersom banker inte kan låna ut detta kapital, vilket innebär att räntenettet för detta kapital går förlorat. Detta kan skapa ett Moral Hazard problem eftersom aktieägare drivs av att maximera avkastningen, däremot vill regleringen att bankerna kan garantera en finansiell

stabilitet framöver. Bankers ledningar riskerar därför öka risktagandet för att kompensera den förlorade avkastningen (Moosa, 2010).

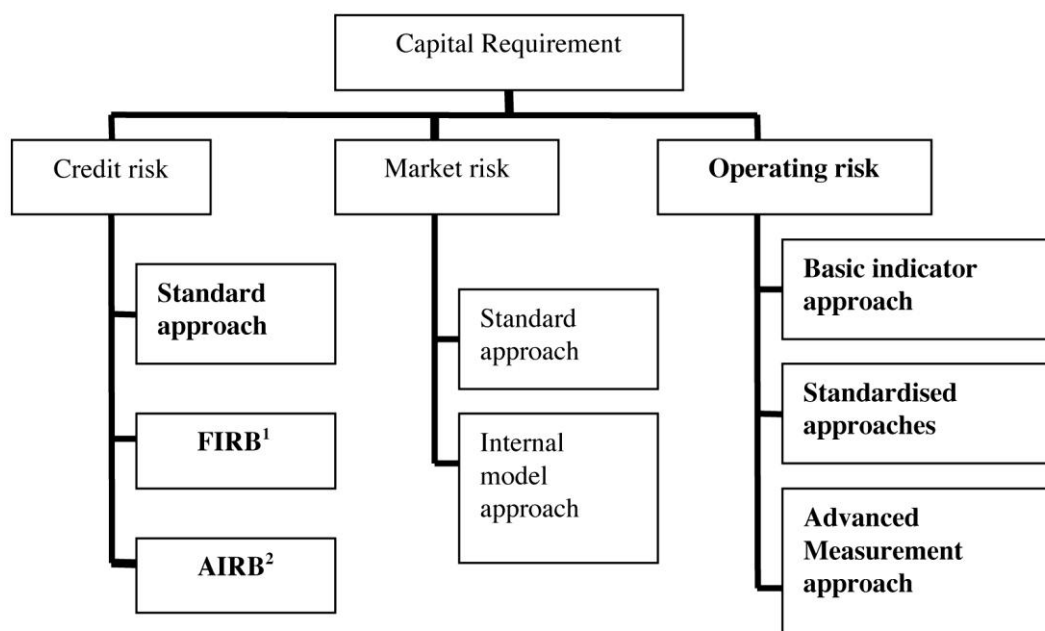
Basel II är komplext där det skall vara enkelt och fokuserar på processer istället för att drivas av kreditresultat. Regelverket är procykliskt istället för kontracykliskt. Den försvagar disciplinen hos systemviktiga banker, istället för att stränga den. Det är tänkt att mer exakt anpassa lagstadgad kapital till de risker som banker möter, men vid utlåning till utvecklingsländer ignoreras de bevisade fördelarna av diversifiering. Följderna är att det kommer att bli en stor ökning av kostnader för ett sådant lån till utvecklingsländer samt en sannolik minskning av dess volym (Ocampo och Stiglitz, 2008). Ett antal studier kritiserar ökning av kapitalkraven eftersom de funnit att den faktiskt kan minska krediter (Kishan och Opiela, 2000; Gambacorta och Mistrulli, 2004).

Riskhanteringen i Basel II utgör ett stort problem på grund av möjliga skillnader mellan standardiserade metoden och IRK-metoden. Problemet är att om ett företag har mycket högrisktillgångar i balansräkningen finns det incitament att praktisera standardiserade metoden vilket gör att banken inte behöver täcka kapital för hela risken. IRK metoden ger risk som gör att banker själva riskklassificerar sina tillgångar grundat på historiska resultat. Det finns därför risk för att banker själva anpassar modeller för att reducera kapitalkravet. Det finns dessutom risk för att riskmodellerna kan vara bristande, detta kan bero på att de utgår från historisk information och inte framtida information och risker, de fokuserar mer på mätning av risker och mindre på hur man ska hantera dem (Moosa, 2010). Hakenes och Schnabel (2011) hävdar att Basel II kan destabilisera banksystemet. Detta beror på en asymmetrisk behandling av banker på grund av rätten att välja mellan standardiserade- och IRK metoden. Det finns ett moral hazard problem när det gäller bankernas riskval, imperfekt konkurrens bland banker och kapital som är dyrare än andra finansieringskällor.

3.8 Summering av teori

Bankerna fyller viktiga funktioner i samhället och har gemensamt att tillhandahålla betalningstjänster. Bankerna fungerar som finansiella mellanhänder som påverkar företag och deras affärsverksamhet. Banker behövs för att företag skall kunna växa och bredda sin verksamhet genom bland annat investeringar. Bankers krediter är därför viktiga för den svenska ekonomins utveckling och progression. Genom att leverera nya krediter skapar banker pengar för kunderna (Borio, 2012; Keen, 2011). Med hänsyn till nya regelverk såsom Basel I och numera Basel II, vill Baselkommittén öka kapitalkrav för att garantera en

finansiell stabilitet. Utvecklingen innebär att bankerna skall fokusera mer på riskhantering och värdera hur stora riskerna är för till exempel en specifik utlåning. Bankers riskbenägenhet är därför avgörande för om kreditsökande får ett lån beviljat eller inte. För att bankerna skall skydda sig mot risker, finns insättningsgaranti, men ger upphov till Moral Hazard problem (Hellman, Murdock & Stiglitz, 2000). Problemet med Moral Hazard uppkommer när bankerna tar överdrivna risker på bekostnad av andra parter (Parkin, Powell & Matthews, 2008). Bankerna behöver därför ha förståelse och kunskap om risker som de möter och är kopplade till. Riskerna i bankverksamheten delas in i tre huvudgrupper och som förtydligas i Basel II regelverket; kreditrisker, operativa risker och marknadsrisker (Bäckström, 1998). I synnerhet har kreditriskerna utvecklats till att omfatta större riskhantering och en mer rättvisande bild genom möjlighet att välja mellan standardiserade metoden, grundläggande- och avancerade intern riskklassificeringsmetod(IRK). Men regelverken har även fått motstå kritik för att ha minskat utlåningsvolymerna samt ge upphov till procykliska effekter. Bankerna drivs av att maximera sin avkastning, men regelverket sätter stopp för överdrivet risktagande, vilket utgör ett Moral Hazard problem bland banker. Ett antal studier kritiserar ökning av kapitalkraven eftersom de funnit att den faktiskt kan minska krediter (Kishan och Opiela, 2000; Gambacorta och Mistrulli, 2004).

Figur 1. Kapitalkrav under Basel II

4. Empirisk metod

Empirisk metod kommer att beskriva studiens tillvägagångssätt för att kunna samla in det empiriska materialet till analysen. Här kommer viktiga punkter som val av undersökningsmetod, undersökningsdesign. Därefter kommer urval följt av metod för datainsamling samt konceptualisering och utformning av intervjuguide. Kapitlets slut behandlar tillförlitligheten med studien och beaktande till etisk konsideration.

4.1 Val av undersökningsmetod

Uppsatsarbetets intresse beträffar Basel II och hur de ökade kapitalkraven kommer att påverka bankers kreditgivning. För att möjliggöra dessa effekter har studien använt primärdata, genom ett flertal intervjuer med bankanställda som har hög kompetens, men även sekundärdata i form av Basel II rekommendationer, vetenskapliga artiklar och kapitaltäckningsrapporter. Studien utförs genom kvalitativ metod som har i syfte att samla in information och ge en djup förståelse för studieobjektet. Denna metodval passar uppsatsen på grund av flexibiliteten som utges och för att framkalla effekter och reaktioner. En kvalitativ metod är en metod vars syfte är att analysera, redogöra för och förstå ett beteende hos människor. Kvalitativa undersökningar utmärks av nära samband mellan forskaren och

forskningsobjektet vilket skapar bättre förutsättningar för förståelse om forskarens situation (Holme och Solvang, 1997; Lundahl och Skärvad (1999).

Fördelen med kvalitativ metod är att den har en förmåga att anpassa sig beroende på vad som skall undersökas. Sociologer som Glaser och Strauss (1967) understryker metodens betydelse och hävdar att den kvalitativa metoden många gånger kan vara mer användbar än kvantitativ metod. Kvalitativa undersökningar gör det möjligt för bättre beskrivningar och beaktar studieobjektens egna idéer. Den identifierar även faktorer som ligger bakom dessa idéer och hjälper författaren att hitta nya vägar i forskningsområdet (Alvesson och Deetz, 2000).

Anledningen till varför kvantitativa metoden inte lämpar sig i uppsatsarbetets fokus är för att den oftast används vid kvantifieringar eller för att statistiskt bevisa något. Att statistiskt bevisa något innebär att man bearbetar mycket information från exempelvis många individer och därefter generaliserar resultatet. Mätinstrumenten i en kvantitativ forskning är inte alltid exakta och risken är att man kan hamna i en falsk trygghet att resultaten alltid är korrekta (Bryman och Bell, 2005)

Uppsatsen använder därför en kvalitativ metod då studiens syfte inte är att erhålla mängder av information och därefter generalisera, utan att den mänskliga interaktionen skall omfattas av kommunikation för att skapa förståelse för processer, beteenden och sammanhang. I den kvalitativa metoden finns till exempel inte standardiserade metoder som kan användas för att minska riskerna för att utföra en undersökningsprocess av låg kvalitet. Men den är inte heller helt felfri, då risken är att huvudmannen drar alltför snabba slutsatser. Det finns även risk för att erhålla för politiska svar som kan vara meningslösa för att svara på studieobjektets syfte (Starrin och Svensson, 1994).

Forskning vars syfte är att studera ett fall utifrån en mängd variabler använder sig oftast av fallstudier. Denna metod syftar till att ge djupgående kunskap för det som avses att undersökas och fokuserar oftast på ett enda fall, som man går in mera djupt på för att erhålla detaljerad kunskap. En fallstudie kan generera stora effekter och hade i denna uppsats kunnat vara att bankers sätt att genomföra krediter idag skall vara representativ för hur kreditgivningen för övriga banker skall se ut. Denna metod bortses på grund av dess komplexitet och för att intentionen är att erhålla information genom intervjuer (Bryman och Bell, 2005; Denscombe, 2009).

4.2 Val av undersökningsdesign

Studien har använt sig av kvantitativ metod för att producera specifika effekter på om hur kapitalkraven påverkat svenska storbankers kreditutlåning (Patel och Davidson, 2011). Studiens undersökningsdesign faller därför på tvärsnittsdesign och Bryman och Bell (2005) beskriver denna form som en datainsamling från olika fall under en avgränsad period. Den kvalitativa metoden förekommer genom semistrukturerade- eller ostrukturerade intervjuer med olika individer. Jag har använt mig av semistrukturerade intervjuer på grund av att denna metod ger mycket information om effekterna som eftersöks. Anledningen till att ostrukturerade intervjuer fallit bort från studien är att den riskerar att försvinna från syftet vid oklart fokus (Ibid.).

Intervjuer har normalt fördelen då intervjuaren kan anpassa frågorna utifrån vad som avses undersökas. Man får även en bättre dialog med respondenten vilket även gör att respondenten blir avslappnad och kan därmed ge utförligare svar. Intervjuer är den vanligaste formen i kvalitativ undersökning på grund av dess flexibilitet (Bryman och Bell, 2005). Det finns nackdelar med intervjuer som till exempel intervjuareffekten. Respondenten svarar på ett visst sätt för den antar att intervjuaren förväntar sig det svaret. Denna effekt kan bero på kön, ålder, etnisk tillhörighet etcetera (Denscombe, 2009). Forskaren har dock undkommit denna effekt genom tydliga instruktioner och intervjuguide. Intervjuer har även svagheten att den endast intervjuar en eller ett fåtal personer vilket gör den icke-representativ för stora populationer. Enkäter har därför en fördel gentemot intervjuer eftersom man kan nå flera personer (Stukat, 2005). Enkäter har dock även nackdel då det kan vara svårt att följa upp med frågor och det passar inte alltid med frågor utan svarsalternativ (Langlet och Wörnryd, 1980). Enkätundersökningar utesluts från studien eftersom respondenterna kan besitta viktig informationsomav någon anledning inte kan identifieras genom enkätfrågor eller på grund av den mänskliga faktorn (Bryman och Bell, 2005).

4.3 Urval

Det finns två inriktningar av urvalsmetoder; sannolikhetsurval och icke-sannolikhetsurval. Sannolikhetsurval betecknas som slumpmässigt utvalda respondenter, till skillnad från icke-sannolikhetsurval, som innebär att forskaren väljer ut respondenterna i forskningen. (Christensen et al., 2010). Lundahl och Skärvad (1999) uppvisar fyra former av sannolikhetsurval; obundet slumpmässigt urval, stratifierat urval, systematiskt urval och klusterurval. Icke-sannolikhetsurval baseras på bekvämlighetsurval, snöbollsurval eller kvoturval. Studien har genomfört icke-sannolikhetsurval och närmast snöbollsurval. Det

innebär att forskaren skapar kontakt med respondenter som är relevanta för undersökningen och sedan använder dessa för att få kontakt med ytterligare respondenter. Forskaren har intervjuat bankledning i fyra olika banker och valt ut bankledning som är representativa och kompetenta. Med hjälp av dessa respondenter har jag fått möjlighet till ytterligare respondenter till intervjuer. Författaren har beaktat att generella slutsatser inte är möjliga i kvalitativa undersökningar då de bygger på små strategiska urval och reflekterar en ytterst liten verklighet.

I urvalet av bankledning valdes individer som besitter hög kunskap om Basel II och arbetar mot bedömning och krediter. Detta innebar att nio respondenter intervjuades, två i respektive bank, med undantag för en bank som hade tre. Omfattning av intervjuerna ger en större bild för kapitalkravens effekter eftersom respondenterna besitter hög kunskap samtidigt som möjligheten för större bredd i svaren ökas. Bankledningarna har valt att delta som anonyma på grund av sekretessskäl. Detta beror främst på att de upplever Basel II djupt inarbetat i företaget och vill inte ta några risker med att studien har någon effekt på bankernas verksamhet eller syn hos allmänheten. Anonymiteten var även en stor anledning till att de valde att ställa upp i intervjuerna. Fördelen med anonymitet är att respondenten kan ge mer utförliga och korrekta svar medan nackdelen är att tillförlitligheten kan ifrågasättas. För att inte göra studien rörig och för att följa den röda tråden vid analysen, har fingerade namn använts framöver. Elvbanken betraktas ha en decentraliserad struktur. Interbanken och Finbanken upplevs ha centraliserad struktur samt Gnidbanken som anses övergått från centraliserad till mer decentraliserad.

4.4 Metod för datainsamling

En semistrukturerad intervju karaktäriseras av inledande frågor som är öppna och som efter hand blir mer skarpa och detaljerade. Patel och Davidson (2011) hävdar att generella frågor i inledningen kan göra respondenten bekväm och mindre utsatt vilket motiverar till en mer naturlig konversation. Semistrukturerade intervjuer är ett väldigt vanligt inslag i kvalitativ metod och utgår från frågeområden. Genom större frågeområden ökar möjligheten för att föra samtalet och därmed låta respondenten styra ordningen baserat på vilken svarsordning respondenten föredrar. Semistrukturerade intervjuer skiljer sig från gruppintervjuer (fokusgrupper) genom att man intervjuar en person i taget (Halkier, 2010). Anledningen till att fokusgrupper inte tillämpats är för att tanken inte är att få en gruppeffekt, utan intervjuerna i oberoende närhet av varandra besvarar frågor utifrån hur de upplever effekten (Carey och

Smith, 1994). Det finns en risk för grupptänk i fokusgrupper, det finns en enighet i gruppen och uppfattningar baseras kring gruppens uppfattningar, vilket kan ignorera enskilda uppfattningar. Det finns fördelar med fokusgrupper också eftersom gruppdiskussioner gör att deltagarna kan berätta mer om sina erfarenheter, vilket kan ge en fullständigare bild av verkligheten. Denna verklighetsbild kan missas i individuella intervjuer (Schmidt och Umans, 2014).

Syftet med de semistrukturerade intervjuerna är att få så stor information som möjligt om respondentens verklighetssyn utan att behöva ledas av intervjuaren. Detta skiljer sig från fokusgrupper, där man fungerar som en samtalsledare och försöker låta samtalen flöda (Kreuger och Casey, 2009). För att inte missa viktig information som är risken med fokusgruppen, tillät jag att respondenterna besvarade på frågorna utan att behöva bli stoppad och därmed fungera som en vanlig konversation. För att få bra svar och få respondenten att känna sig så bekväm som möjligt, bestämdes mötesplats utifrån respondentens förutsättningar och bekvämlighet. Under intervjuerna skedde ljudinspelning med respondenternas tillstånd, detta för att förenkla inför analyser, men även för att inte riskera missa viktig information. Fördelen med semistrukturerade intervjuer är att det finns möjlighet att förtydliga frågorna under intervjun och det finns större möjlighet att respondenten utvecklar sina svar. Således styrs intervjuaren mindre när frågorna ger möjlighet till öppna svar (Lundahl och Skärvad, 1999).

4.5 Konceptualisering

Med hänsyn till tidigare forskning beträffande kapitalkravens effekter på kreditutlåning i Basel II kunde jag utforma frågor till respondenterna som ökar förståelsen för studiens syfte. Intervjuerna är uppdelade i tre episoder som handlar om Basel I och kreditkoppling samt förändringen i och med Basel II. För att förstå framtiden måste man ta ett titt på historien, därför har intervjuerna inlett med frågor beträffande Basel I och dess kreditgivningsprocess. Dessa frågor består av 7 frågor som är ämnade för att förklara arbetet med krediter i tidigare regelverk. Detta följdes upp av 7 likadana frågor beträffande Basel II och hur arbetet sker med krediter. Anledningen till att dessa frågor kommit efter är för att indirekt kunna identifiera likheter/olikheter i Bankers förhållning till krediter. Intervjuns sista episod behandlade förändringseffekter i och med övergången till Basel II. Denna del möjliggjorde för att direkt identifiera vad förändringen inneburit för bankers sätt att arbeta med krediter och kreditrisker. De semistrukturerade intervjuerna har varit riktade till respondenter i form av 9 individer som sitter i bankledning i totalt fyra storbanker. Forskaren förberedde en

intervjuguide med 22 frågor som baserats på den teoretiska referensramen. Frågorna har varit avsedda för att få svar på forskningsfrågan och syftet. Jag har utgått från frågeområden för att föra samtalet mer naturligt, vilket gör att övergångarna mellan frågorna blir mer naturliga.

4.5.1 Utformning av intervjuguide

Eftersom de semistrukturerade intervjuerna varit avsedda för personer som sitter i bankledningen, har inledande frågor som kontrollfrågor inte varit relevanta för intervjuguiden. Det är förutsett att dessa individer besitter kunskap om Basel II eftersom de är högt uppsatta och arbetar mot företagskrediter. Anledningen till varför en intervjuguide används är att alla respondenter skall bemötas genom samma frågor och huvudteman (Jacobsen, 2002). Tanken med intervjuguiden är att inleda mer generellt, för att därefter gå in djupare. Intervjugrundaren har arbetat igenom temafrågorna för att de inte skall uppfattas ge några som helst bilder eller tecken. Utformningen av frågorna har varit öppna och opartiska och med avsikt för att inte omfatta många frågor i en och samma fråga (Jacobsen, 2002; Denscombe, 2009). Innan utformningen av frågorna har jag varit inne på de utvalda bankernas kapitaltäckningsrapporter för att identifiera viktiga punkter som jag noggrannare ville undersöka och som inte kunde erhållas genom endast observation av rapporterna.

Intervjuerna inleddes öppet med en generell fråga som introducerar ämnet och uppfattningen respondenten har för Basel I. Därefter gick jag in på frågor som är direkt/indirekt kopplade till krediter. *Hur fungerade kreditgivningsprocessen under Basel I?* En kreditgivningsprocess är den process som banken går igenom med kunden för att besluta om kunden får en kredit beviljad eller inte. Det är viktigt att förstå hur kreditgivningsprocessen såg ut i Basel I för att förstå likheten/olikheten med Basel II. Därefter kom författaren in på *hur bankerna bedömde om en person eller ett företag är attraktiv kredittagare för banken och vilka företag eller personer som var attraktiva kredittagare*, följt av *om bankens relation med kunder har en betydelse för krediterna?* Dessa frågor har en viss koppling till varandra eftersom att banken sannolikt kommer att investera på den person eller företag som de anser attraktiva. Att intervjuaren direkt efter placerat en fråga som berör om relationen spelar någon roll för krediterna beror på att bankernas avkastning utgörs, till stor del, av hypotekslån vilka binder kunder i ett par år beroende på avtalet. Under denna tid kan bankerna bedöma om en kund följer sina betalningar enligt planer. Relationen kan därför vara en intressant aspekt för banker beträffande deras benägenhet att bevilja krediter.

Efter erhållande av svar beträffande kreditprocedurerna rangordnades tre frågor som berör risker i krediterna, det vill säga kreditrisker. *Hur bedömde ni risker för creditsökande?* Basel I införande handlade blott om kreditrisker och kom att behandla marknadsrisker 1996.

Eftersom tidigare forskning påpekar att Basel I endast beaktade kreditrisken på fyra riskkategorier och inte tog hänsyn till olika nivåer som finns i kreditrisk blev denna fråga av hög betydelse. Detta föranledde en fråga som berörde *hur banken prissatte sina krediter?* Basel I led av att den inte har något samband mellan risk och kapitalkrav där samma riskvikter användes för alla. Denna fråga har en tydlig koppling till nästkommande fråga som handla om *vilka modeller banken använde?* Med modeller avses metoder för att beräkna risker och kapitalkravet för kreditrisker. Basel I riskvikter innebär att banker löper samma risk för utlåning till kungen som de har vid utlåning till en låginkomsttagare.

Efter att ha fått svar på frågor beträffande Basel I, det vill säga hur historien har sett ut, eftersöktes frågor om den moderna tiden. Därför ställdes samma frågor och inleddes med *vilken uppfattning har du gällande Basel II regelverket?* Anledningen till varför författaren upprepar frågorna i Basel II är för att Basel II anses vara en uppgradering till Basel I och har utvecklats i tider där teknologin och ekonomin förbättrats. Detta gör det värdefullt att undersöka det gällande regelverkets effekter på bankers krediter. Frågan följs upp av *hur fungerar kreditgivningsprocessen under Basel II?* Frågan söker svar som ökar förståelse beträffande hur banker ger ut krediter till kunder under Basel II. Därför ställs direkt efter en fråga som avser *hur bedömer ni om en person eller ett företag är attraktiva kredittagare för banken? Vilka företag eller personer är attraktiva kredittagare för er?* Jag förväntar mig här att bankerna kommer att ge mig ett olikt svar på grund av att Basel II har större riskbeaktande och ökade kapitalkrav vilket innebär att bankerna, beroende på sin strategi, kommer att fokusera sin verksamhet på det som avlönar sig. Beträffande frågan *har bankens relation med kunder en betydelse för krediterna?* förväntas signifikativa svar, på grund av den större omfattning och större möjligheter för bedömning av kredittagarens förmåga att betala tillbaka.

Detta öppnar upp för respondenten att tala frivilligt och styra samtalet mot den riktning som respondenten önskar. Förhoppningsvis kommer bankerna att kunna svara på frågorna *hur bedömer ni era risker för creditsökande? Hur prissätter ni era krediter? Vilka modeller praktiseras?* Detta beror på att Basel II, till skillnad från Basel I, har en koppling mellan risk och kapitalkrav då olika riskvikter finns tillgängliga. Tidigare forskning (Rime, 2005, Hakenes och Schnabel, 2011, Repullo och Suarez, 2004) tyder på att sofistikerade banker kommer att använda IRK metoden och därmed fokusera på lågriskklassade kunder, medan

naturliga banker kommer att använda schablonmetoden och fokusera sin verksamhet på högriskklassade kunder. Detta ger en implikation på riskspridning.

Intervjuguidens sista episod handlar om frågor som kopplas till förändringen i och med Basel II. Frågorna är ämnade att ge intervjuaren kompletterande information och en direkt koppling till förändring och förändringsfaktorer. Intervjun inledde med *har arbetet med beräkning av kapitalkravet för kreditrisk förändrats i och med Basel II?* Eftersom storbanker, med avseende för tidigare forskning, gjort en del teknologiska framsteg vid beräkning av kapitalkravet för kreditrisk, förväntas det att de sofistikerade bankerna övergår från standardiserade metoden till IRK metoden. Det följs upp av frågor som är kopplade till kreditrisken och lyder: *har möjligheten att ta emot lån förändrats för företag som har högre riskklass efter genomförandet av Basel II?* För att inte tappa respondentens fokus ställs direkt efter en liknande fråga, men omvänt, *har möjligheten att ta emot lån förändrats för företag med lägre riskklass efter genomförandet av Basel II?* Intervjuaren är alltså här inte intresserad av att erhålla samma information som i episod 2, utan endast identifiera hur förändringen har upplevts. Dessa frågor föranledde en specifik fråga som *har risken beträffande företagskrediter förändrats i samband med Basel II?* Tanken var här att få en generell uppfattning hur företaget bedömer risken och räknar med risken när de ger krediter. Detta beror på att tidigare forskare anknutit att stora banker under Basel II bör rikta sig mot lågrisk kunder för att minska risken på sina kreditportföljer.

Därefter fokuseras frågorna i direkt anslutning till arbetet med kunderna, *har bankens sätt att arbeta med kunder påverkats efter förändringen till Basel II?* samt *har bankens prissättning av företagskrediter förändrats i samband med Basel II?* Dessa frågor ställdes för att det förväntas att banker har en mer differentierad prissättning på sina kunder på grund av att riskaspekten blivit mer omfattad och mer reflekterad i prissättningen. Tidigare forskning hävdar att Basel II uppfattades som positivt hos bankerna eftersom att kapitaltäckning för utlåning till företag och privatpersoner skulle beakta risktagandet på ett mer sofistikerat sätt. Detta motiverar en avslutande fråga som berör vilka positiva respektive negativa effekter Basel II medfört. *Vilka positiva respektive negativa effekter respondenten har mot Basel II?* Frågan har en indirekt hållning för hur implementeringen skett i det specifika bolaget, det vill säga vilka effekter regelverket producerat.

4.6 Tillförlitlighet och pålitlighet

Tillförlitlighet innebär i detta sammanhang att följa de regler som finns. Ett exempel är att

informera respondenterna om studiens resultat och om publikationen överensstämmer med respondentens uppfattning av informationen. Detta kallas för deltagarvalidering (Bryman och Bell, 2005). Pålitlighet är som reliabilitet och beskriver i vilken omfattning studien kan besvaras. Det är viktigt att ha en kritisk inställning för att få uppsatsen så fullständig som möjligt, det kan ske genom att någon närstående noga undersöker informationen (Ibid.).

Jag har i studien försäkrat att respondenternas informationsgivande inte blir missvisande mot verkligheten. Detta skedde genom att respondenterna fick informationen som kommer att användas, och till följd därav bekräftat det. Alla respondenter i intervjuerna har deltagit som anonyma vilket kan försämra tillförlitligheten. Men detta var inte ett stort problem eftersom respondenterna är representativa och delaktiga i Basel II implementeringen, vilket kan göra anonymitet fördelaktigt på grund av tryggheten från respondentens sida, och därmed möjligheten till mer detaljerade svar. För att öka undersökningens pålitlighet har jag använt tidigare forskare som granskats av andra forskare. Jag har beaktat en kritisk ställning vid intagande av information.

4.7 Överförbarhet

Överförbarhet behandlar hur resultaten eller teorierna i studien kan överföras i andra förhållanden. Kvalitativa forskaren bör göra en så noggrann observation som möjligt så att läsaren erbjuds mycket informationsunderlag, vilket ger läsaren ett eget val beträffande om resultatet är överförbart på andra miljöer eller inte (Bryman och Bell, 2005). Eftersom studien omfattar banker som har stora marknadsandelar i Sverige, är denna studie överförbar för studier som avser undersöka svenska banker. Man kan anse att studien är överförbar för de studier som gäller länder som har en liknande struktur och imperfekt marknad som Sverige, samt integrerat Basel II som nationell lagstiftning.

4.8 Styrka och bekräfta

Det är praktiskt taget omöjligt att helt hålla sig till objektivitet inom samhällvetenskaplig forskning, men uppsatsskrivaren har försökt vara så objektiv som möjligt. Detta innebär att forskaren inte skall låta sig styras av egna åsikter eller teoretiska uppfattningar (Bryman och Bell, 2005). För att inte låta intervjuerna påverkas av åsikter har jag skapat en intervjumall med öppna frågor så att respondenten fungerar som en moderator och styr intervjuens riktning. För att hålla studien så objektiv som möjligt har även transkriberingar gjorts skriftligt, för att inte missa viktig information som visserligen kan leda till att egna åsikter faller in.

4.9 Etisk- och samhällelig konsideration

Vid etisk konsideration är det viktigt att forskningen bedrivs korrekt då den kan komma att ha en viktig roll för den framtida generationen. Holme och Solvang (1997) hävdar att det finns gränser för en studies frihet och varierar beroende på forskningsområden. Även om man vill undvika etiska problem helt och hållet är det nästan omöjligt då vissa undersökningsområden innehåller åsikter och aspekter som människor har på exempelvis reglering och människor. De etiska problem som uppkommer i samband med detta kan forskaren inte befria sig från (Ibid.).

Det ställs därför krav på uppsatsskrivaren att beakta vetenskapsrådets krav; samtyckeskrevet, konfidentialitetskravet, informationskravet samt nyttjandekravet. Jag har tagit hänsyn till detta då jag först informerat respondenterna vad avsikten med studien är och vad intervjuerna kommer att användas till, det vill säga vad jag vill få ut från intervjuerna. Respondenterna har även blivit informerade om att det är frivilligt att delta och att respondenterna kan stoppa sin medverkan om de vill. Detta är överensstämmande med informationskravet. Jag har under respondenternas förutsättningar vad gäller tid och plats genomfört intervjuerna, men även stämt av att det är okej att dessa frågor ställs. Jag har under respondenternas tillstånd valt att spela in intervjuerna för att enklare kunna transkribera och inte tappa koncentrationen. Detta är i överensstämmelse med samtyckeskrevet. Vidare har jag accepterat att respondenterna är anonyma för att de inte skall kunna igenkännas eller få någon effekt på företagets verksamhet. Anonymiteten var orsaksfaktorn till genomförandet av intervjun och genom att följa dessa krav går man efterkonfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Forskningsetiska principer, 2002).

---

5. Empirisk analys

I empirisk analys beskrivs resultatet från intervjuerna och hur respondenterna upplever effekterna av Basel II. Intervjumaterialet kommer därefter att analyseras utifrån vad teorin säger för att kunna jämföra resultatet.

5.1 Teori möter praktik

Innan en grundlig analys tar form kommer lite information kring uppdelningen av analysavsnitten. Tanken är att dela upp materialet utifrån kategorier och huvudpunkter som bearbetats under intervjuerna. Dessa kategorier kommer att baseras på intervjufrågor som är kopplade till varandra och som sedan analyseras med förutsättning i teoretiska genomgången. Analysmaterialet kommer att analyseras utifrån uppdelade kategorier baserat på intervjufrågor, vilket innebär att materialet inte kommer att analyseras per intervju. Anledningen är att det är enklare att följa den röda tråden då respondenternas svar analyseras i relation till varandra och till de olika koncepten. Analysen baseras endast på storbanker då undersökningen inte beaktat små banker, på grund av komplexiteten vid jämförelse av stora och små banker.

5.1 Tillvägagångssätt under Basel I

Bankrespondenterna påvisade att i stort sett, baserade kreditgivningarna sig på vilken historia kunden haft hos banken och vilka säkerheter de har. När bankerna baserar sin kreditgivning utifrån historien är det väldigt viktigt att relationen är bra då det ger upphov till större förtroende för motparten. Detta gör kreditgivaren säkrare i förlängning av lån, samt att de blir attraktiva kunder för banken. Bankerna baserade sig mycket på en kunders historik beträffande betalningsförmåga, vilket gjorde att kundens säkerheter var väldigt viktiga för banken. Bankerna i studien påpekar att regelverket inte beaktade någon klassificering av kunder, utan beslut fattades utifrån informationen som fanns insamlad. Elvbankens representanter sade i intervjun *”Det var svårt att söka bra kunder eftersom regelverket var uppbyggd på ett sätt som innebar att vi bar på samma risk till privat- och företagskunder och den skiljde inte på inkomsten heller”*

Bankerna värderade relationen högt i beviljande för krediter då en god relation öppnar upp för att kunden skall betala tillbaka. Kunderna kunde dra nytta av detta och försöka styra prissättningen av företagskrediter. Vid goda relationer med banken vet kunden också hur man kan förhandla eftersom om kundens historik pekar på att kunden skött sig och agerat enligt plan, ger det incitament för banken att anpassa prissättningen för att alla parter skall bli nöjda då dessa kunder anses vara attraktiva föremål för banken. Men Gnidbanken hävdade att prissättningen var ganska generell och inte baserade sig mycket på hur kunden är då samma riskvikter användes för alla. Priset för krediterna befann sig på en likställd nivå och banken omförhandlade därför inte baserad på om kunden är bra, eftersom detta i slutändan inte påverkade bankens kapitalkrav. Bankerna hade i Basel I samma riskvikt för alla kategorier och enda gången som risken sänktes var om kredittagaren lämnade exempelvis sitt hus eller lägenhet som säkerhet. Det saknas således en koppling mellan risk och kapitalkrav vilket gör att man använder samma riskvikter för alla. Det kan bli kostsamt för banker om reglerna är för standardiserade eftersom de tvingas använda dubbla system: ett för egen hantering och ett för att tillhandahålla tillsynsmyndighet med data (Lind, 2005). Det blir därför inte effektivt för banker om de exempelvis skall behöva hålla kapital för säkra kunder, eftersom att endast låta kapitalet stå genererar inte avkastning.

5.2 Kapitaltäckning

Basel II utvecklades för att fylla de tomma hålen efter Basel I som inte kunde matcha de sofistikerade instrumenten som fanns på marknaderna. Riskaspekterna under Basel I var väldigt begränsade och utgick utifrån fyra riskkategorier, med samma riskvikter för alla. Detta

föranledde att kapitaltäckningsnivåerna inte gav en rättvisande bild av bankers risker. Basel II arbetade genom detta problem och ville begränsa bankers risktagande och öka riskkänsligheten för att spegla de risker som tas. Kapitaltäckningen ligger fortfarande på minst 8 procent av det riskjusterade kapitalet, men fler metoder erbjuds i Basel II för att kunna beräkna riskerna. Bankers mått av risker är faktiska tillgångar och en tillgång är exempelvis om banken gett kredit, och risken är om kunden inte kan återbetala pengarna. För Elvbanken som har en restriktiv syn på risk har kapitaltäckningsgraden ökat väldigt mycket. Gnidbanken har i praktiken en lagom risktagning och kapitaltäckningsgraden har därför en positiv effekt då det skyddar banken från att ta risker. Banken kan urskilja sina risker på ett bättre sätt och därmed ha större möjlighet att styra sina risker. Samtliga banker har en betydande ökning av kapitaltäckningen efter införandet av Basel II och uppfyller kravet på 8 procent i alla år. Elvbanken har haft en ganska varierande kapitaltäckningsgrad medan resterande banker varit ganska stabila och inte haft mer än totalt 8 procentenheter i variation.

Man kan utläsa att Basel II har bidragit genom en bättre bild av riskerna och att bankerna ökar förståelse för de risker de tar. Gnidbanken som är måttliga risktagare upplevs ha påverkats positivt då detta sofistikerade regelverk gör att banken bättre förstår sina risker, inte nödvändigtvis att de måste kraftigt reducera dessa. Elvbanken uppfattar samma effekt då de redan haft en restriktiv syn på risk och därmed förstärkt de positiva effekterna i kapitaltäckningsgraden. Interbanken och finbanken som upplevs ta mera risker ser förändringen som negativ i kapitaltäckningsgraden. Detta beror på att dessa typer av banker är upplevs ta mer risker vilket gör att kapitaltäckningsgraden är negativt på grund av att det innebär att banken förlorar pengar på de kapitalet som skall stå som buffert. Moosa (2010) och Hakenesch och Schnabel, (2011), hävdar att detta kan skapa ett Moral Hazard problem eftersom aktieägarna drivs av att maximera avkastningen och begränsas i och med Basel II, vilket skapar ett Moral Hazard problem vad gäller bankernas riskval.

Basel II tillhandahåller lägre riskvikter för privatlån beräknat i kreditrisk och är en viktig orsak till att kapitaltäckningsgraderna har ökat markant. Samtliga banker har större andel utlåning till den privata marknaden i form av hypotekslån. Utlåningen har påverkats i stor grad av kapitaltäckningsgraden, då det inneburit att bankerna har fått hålla högre ränta. Interbanken hävdade att kapitalkraven lett till att banken måste ha mer kapital vilket genererat en högre utlåningsränta. Men detta anses inte ha en negativ effekt på utlåningen då banken haft fortsatt volymtillväxt. Fonseca et al. (2010) visar att större kapitalbuffertar gör att banker tar högre räntor på sin utlåning och betalar lägre räntor på sin upplåning. Riksbanken (2014)

påstår att ökade kapitalkrav genererar högre utlåningsräntor som kan innebära lägre utlåningsvolym. Utlåningsvolymen har inte påverkats i den utsträckningen eftersom Basel II inneburit större möjlighet att räkna med risken i utlåning till kunder och har därför varit signifikativ för den kapitaltäckningsgrad bankerna har.

Storbankerna i Sverige har ett kapitalkrav som baseras på 85-90 procent av kreditrisker (Finansinspektionen, 2009a). Bankerna har därmed kunnat minska sina kreditrisker avsevärt på grund av modellerna som finns i de nya regelverket. Basel II har gjort att relationen mellan risk och kapitalkrav blivit mer rättvis, man har kunnat skilja på vilka kunder som har högre risk och kunder som har lägre risk, vilket gett upphov till att banker specificerat sin verksamhet på en viss grupp beroende på sin riskförhållning. Tidigare forskning har undersökt att valet av beräkningsmetod för kapitalkravet för kreditrisk är en viktig orsak för att kapitaltäckningsgraderna ökat (Hakenes och Schnabel, 2011; Ruthenberg och Landskroner, 2008; Rimes, 2005). Möjligheten att få använda IRK metoden har idag gjort att banker har en risk som ligger strax under 5 procent, och kan jämföras då riskvikten under Basel I låg på 50 procent i Schablonmetod (Finansinspektionen, 2012). Benston (2007) hävdar att banker har kapitaltäckningsgrad för att inte ta överdrivna risker och hakapital som skyddar banker för möjliga förluster. Han visar även att banker kommer att välja den metod, eller kombination av metoder, som tar fram lägst kapitaltäckning. Om bankerna strävar efter att ha så låg kapitaltäckning som möjligt, det vill säga välja metod som ger lägre kapitaltäckning, ökar chansen för större risktagande.

5.3 Kreditgivningsprocessen

Krediter och kreditrisker är av hög omfattning för storbankerna då 85-90 procent av kapitalkravet består av kreditrisk. Det beror på att Basel II ökat graden för att kunna mäta riskerna mer korrekt och uppnå den högre kapitaltäckningsgrad som önskas. Basel I var ganska begränsad då den endast gav fyra riskkategorier som kreditrisker kunde indelas i. Det tilldelades en riskvikt för varje grupp och exempelvis fick företags- och privatkunder en riskvikt på 50 procent. I Basel II tilldelas bankerna ökad riskval genom de alternativa metoderna som finns för att beräkna kapitalkravet för kreditrisk; Schablonmetoden och avancerade och grundläggande IRK-metoden. Schablonmetoden är sig ganska lik den som används i Basel I, men skillnaden är att riskvikterna bestäms av motpartens rating, och med en riskvikt mellan 0 och 150 procent där 100 procent uppfyller kapitalkravet på 8 procent.

Generellt sätt, sker kreditgivningen i bankerna baserad på vilken ratingnivå kunden har. Detta

gör bankerna genom en analysprocess ur system som finns givna och är uppbyggda. Dessa system skiljer sig från Basel I eftersom det görs en djupintervju med kunderna utifrån ett antal punkter som är viktiga att beakta. Informationen från kunden har blivit en väldigt viktig faktor för banken och det läggs ner mer tid nu för att inte riskera att få stora kreditförluster.

Elvbanken sköter sina kundmöten i rum där medarbetarna tilldelats en beslutanderätt för om summan nås till en viss nivå. Det ställer högre krav på medarbetarna att kunna göra bra värderingar då det få stora konsekvenser på creditsidan. Interbanken och Finbanken värderar relationen väldigt högt då de via befintlig kundbas erhåller lägre kostnader. Besluten för kreditgivningarna tas mera centralt och sker genom högt uppsatta i bolaget. Samtliga banker har gjort en utvidgning av lokaler då kreditbesluten sker i mer avskilda platser, för att inte låta kunderna påverkas av exempelvis andra kunder som satt bredvid i andra sidan. Man tror även att detta gör kunderna mer bekväma för att ge så mycket information som möjligt. Eftersom Basel II erbjuder mer förfinade metoder för att beräkna risker krävs det mer information för att kunna bedöma kunden och vilken risk den har. Det kostar givetvis mer pengar då det kräver mer tidsåtgång per kredit på grund av de avancerade verktygen för riskhantering, men trots det, ser bankerna kredithantering som ett positivt inslag då det ger upphov till lägre kreditförluster.

Bankerna använder datasystem som delar in kunden i en kategori, det vill säga ett betyg som därefter, baserat på om betyget är tillräckligt för en kredit, prissätts utifrån vilken risk kunden har. De kunder som har hög risk har ett lågt ratingvärde, medan de som har lågrisk har ett bra ratingvärde. Det är väldigt viktigt att kunden har god kredithistorik, men även god ekonomi och återbetalningsförmåga. Kunden får därefter en ränta på sitt lån och sker fortare än under Basel I då man manuellt samlade in information och därefter bedömde kundens situation. Elvbanken hävdar att prissättningen har blivit mer differentierad och att de nu utgår efter vilken rating kunden har och därefter prissätter. Därmed kommer kunder som innebär en låg risk för banken att få en bra ränta, medan kunder med högrisk kommer att få en mindre bra ränta. Interbanken och finbanken understryker att tack vare de system och metoder som finns i Basel II kan bankerna skilja på kundernas risker, och därigenom prissätta baserat på denna risk. Gnidbanken säger *”Det är mer hänsyn till risker när man prissätter och det har blivit mer jobb och noggrannare uträkningar”*. Detta menar Ruthenberg och Landskroner (2008) i sin studie att banker specialiserar sig mer med risker och de större bankerna kommer att vilja hålla sin låga risknivå eller sänka den. DeYoung och Roland (2001) uppger att bankerna måste ta betalt för risker genom räntesatser som baseras på kunders riskprofiler. Om inte banker tar med riskerna i kreditprissättningen kan det få som konsekvens i ökad

kreditrisk.

5.5 Beräkning av kapitalkrav för kreditrisk

Eftersom storbankerna i Sverige har ett kapitalkrav som baseras på 85-90 procent av kreditrisker är beräkning och val av metod av yttersta vikt för krediterna. Basel II har möjliggjort för banker att minska sina kreditrisker på grund av metoder som finns tillhandahållna. Bankernas respondenter gav ett liknande svar beträffande vilken metod de använder sig av för att beräkna kapitalkravet; alla har en majoritet på IRK metoden för beräkning av de riskvägda tillgångarna. Den avancerade interna riskklassificeringsmetoden (IRK) används på majoriteten av tillgångarna och bankens egen riskbedömning är orsaken bakom kapitalkravet. Bankerna använder den metod som banken får lägst kapitalkrav från och högre kapitaltäckning. Bankerna använder majoritet av IRK metoden eftersom, enligt bankrepresentanterna, tas större hänsyn till risk vilket gynnar storbanker att tjäna pengar baserat på risken.

”IRK metoden ger möjlighet för oss att specialisera oss på kunder som inte har en högrisk vilket gjort att det har blivit ännu billigare”

Tidigare forskare (Ruthenberg och Landskroner, 2008, Rime, 2005, Benston, 2007 och Moosa, 2010) styrker detta genom att påstå att banker med större resurser kommer att välja IRK metoden eftersom den är fördelaktigast ur storbankernas perspektiv. Det ger bankerna möjligheter att värdera exponeringar genom dess interna riskmetoder och kan bedömas utifrån egna värderingar istället för extern värdering (SFS, 2006;1371). Det är väldigt vanligt att banker som tidigare utövat schablonmetoden väljer att använda IRK metoden eftersom denna ger banken större möjlighet att beräkna kapitalkravet för kreditrisk (BIS, 2006). Metoden tillämpas för olika riskdimensioner och i olika portföljer. Moosa (2010) hävdar att banker väljer den mest fördelaktiga riskklassificeringsmodellen, medvetet eller omedvetet, och kommer därmed att inte visa den verkliga kapitaltäckningen. Moosa (2010) påpekar att IRK metoden dock inte är helt felfri, den kan ge missvisande resultat då den inte beaktar onormala händelser utan endast kapitaltäckning utifrån historisk data. Men IRK metoden har gjort att relationen mellan risk och kapitalkrav blivit mer rättvis, man har kunnat skilja på vilka kunder som har högre risk och kunder som har lägre risk, vilket gett upphov till att banker specificerat sin verksamhet på en viss grupp beroende på sin riskförhållning.

I fråga om hur beräkningsmetod för kapitalkrav av kreditrisk har för påverkan på krediterna får jag en del överensstämmande resultat. Elvbankens representanter menar att risknivån sjunkit och att mer utlåning sker till bättre kunder efter Basel II. Övriga banker håller med om risknivån och påstår att det blivit dyrare att ta emot lån för kunder som har högre riskklass och billigare för kunder med lägre riskklass.

”Innan var kurvan för kostnaden flack och nu är det mycket större skillnader då bra kunder kostar mindre och dåliga mer vilket leder till att man behöver ta mer i ränta hos dåliga kunder för att affären skall bedömas som bra” (Gnidbanken)

Hakenes och Schnabel (2011) visar i sin studie att stora banker troligtvis kommer att välja IRK metoden eftersom små banker inte drar nytta av lägre kapitalkrav för säkra lån. Stora bankers marginalkostnader reduceras genom IRK-metoden och bankerna ökar därmed inlåningsräntorna för att locka fler insättningar och dra nytta av högre lönsamhet genom investeringar. Ruthenberg och Landskroner (2008) visade att de som betraktas som hög kvalitativa företagskunder kommer att njuta av en sänkning av låneräntor om de får lån från banken som använder IRK metoden. Å andra sidan kommer de lågkvalitativa kunderna att njuta av en sänkning av låneräntor om de får lån från banken enligt schablonmetoden. Repullo och Suarez (2004) undersöker banker som fokuserar på kunder med hög risk och banker som specialiserar sig på kunder med låg risk. De har kommit fram till att under förutsättning att marknaden har perfekt konkurrens kommer banker som orienterar sig på lågrisk kunder att välja IRK metoden medan banker som har ett inställt fokus på kunder med högrisk att välja schablonmetoden. Detta innebär att anledningen till att bankerna i studien använt IRK metoden som beräkningsmetod beror på att de kan få ett lägre pris för sina lågrisk kunder. Rime (2005) understryker att valet av beräkningsmetod kan ha en effekt på bankers verksamhet. Han visar detta genom samma kategoribildning och kommer fram till att sofistikerade banker i Basel II erhåller en konkurrensfördel mot dessa kunder då dem inte behöver hålla lika mycket kapital som en bank som använder schablonmetoden. Detta har en effekt på avkastningen då banken kan utnyttja sitt kapital genom utlåningar till andra kunder.

5.5.1 Tillåtelse att få välja metod

För att banken skall kunna använda den avancerade risk klassificerings metod krävs det enligt respondenterna att man skall kunna visa finansinspektionen bankens historik angående låneportfölj sedan ett par år tillbaka. Detta för att kunna visa en viss stabilitet och att man klarar av att använda avancerade metod baserad på resurser och tillsyn. Det handlar alltså om

att man skall kunna visa en stabil tillväxt under en viss period för att få tillgång till denna metod vilket innebär att nyetablerade banker som visat bra siffror det senaste året inte kan använda IRK- modellen på grund av dess tidsperspektiv. Detta gör det möjligt för finansinspektionen att granska bankens förmåga att leva under stabiliserade förutsättningar.

5.6 Uppfattning av Basel II

Basel II har påverkat arbetssättet i samtliga banker. Det har gjorts mycket systemförändringar som varnar för risk, inarbetade krav i system och utvecklade metoder som upplevs som rättvisare i kreditbedömningar. Storbankerna är överens om att Basel II påverkat bankerna positivt på grund av interna metoder för beräkning av kreditrisker. Det är väldigt viktigt att bearbeta kreditriskerna på rätt sätt eftersom bankerna inte skulle kunna driva sin verksamhet om inte de erhölet krediter och räntenetto. Om bankerna inte regleras kommer de inte att kunna sänka kapitaltäckningsgraden och därmed inte vara konkurrenskraftiga kreditinstitut. Elvbankens respondenten tyckte inte att Basel II förändrat synen på risk på de sättet, och sade *”Det har inte skett någon förändring för ett kontor eller kreditavdelning på det sättet, det är möjligtvis interna styrdokument, det vill säga effekt för att bankerna internt kan pålägga kostnader för Basel på kontoren.”* Interbankens respondent menade att det är mycket centraliserade funktioner som styr och arbetet har förändrats i samband med Basel II. *”Rapportering har påverkat medarbetarnas arbete och det sker mycket centralt då vi har datasystem som hämtar upp information som vi och någon, till viss del, sammanställer och tar fram”.*

Överlag hade bankerna en överensstämmande syn på de effekter regelverket producerat. Interbanken och Finbanken påpekade att bankerna fått gå in mera djupt för att implementera det nya regelverket. De hävdade att det krävdes att utveckla systemen på en mer avancerad nivå. Elvbanken underströk att systemen som integrerats i början diskuterades eftersom de inte alltid fungerar fullt ut, utan att man i samverkan med kontoren stämmer av. *”Om man lagt upp ett lån för en fastighet som är värd 200 miljoner, och vi lånat ut 100 miljoner och missat att knacka in en nolla och istället skrivit 20 miljoner för 200 miljoner, då känner inte systemet av att vi har pantbrev på 200 miljoner utan bara 20 miljoner och då blir 80 miljoner utlåning utan säkerhet”.* Det är mycket sådant som kontrolleras att registrering gjorts rätt och att man tänkt rätt i säkerheten för annars får banken hålla mer kapital än vad som behövs menar dem. Detta varnade Wahlström (2009) för i sin studie att de anställda ifrågasätter

systemens koppling till verkligheten. Men detta kan tyckas vara normalt med tanke på att det rör stora summor och kraven är inarbetade i systemen. Wahlström (2009) hävdade att modellernas funktionalitet bör kopplas mer till verkligheten, vilket i detta exempel gör att systemen kan byggas på ett sådant system som varnar och automatiskt underlättar för medarbetaren.

Elvbankens respondentbetonade komplexiteten med det nya regelverket. *”det är större skillnader nu i utlåning för innan visste man att det där kostade oss 0,3 procent och då är det bara att lägga på i marginalen. Nu tittar man i varje enskilt fall, vilken kund det är, viken säkerhet det är och hur lång löptid lånet har. Det är mer komplext nu”*. Wahlström (2009) visade i sin studie att det är svårt att förstå Basel II eftersom det finns ett kunskapsgap mellan medarbetarna. Endast få personer förstår regelverket då statistiker och analytikers arbete uppfattas som svårbegripliga för övrig personal. Elvbanken och Gnidbanken uppfattas som decentraliserade och har en restriktiv syn på risk, och därför kan det tänkas att kostnaderna blir mer på grund av upplärning och utbildning för personal som får lov att handlägga lån. Denna kostnad slipper Interbanken och Finbanken då besluten tas mera centralt av experter.

Elvbankens respondent påpekade att implementeringsprocessen för risk inte går ut över en dag utan att det tar tid att integrera en högre nivå. *”Man kan inte styra sin risk helt och hållet frivilligt, man kanske kan göra det åt en riktning men det tar väldigt lång tid”*. I allmänhet var uppfattningarna positiva från respondenterna kring regelverket då det gett upphov till större riskhantering och större kunskap om krediter. Bankerna ser positivt på Basel eftersom bra kunder har blivit lägre riskvikt vilket har gjort att bankerna har hållit mindre kapital för att få högre avkastning.

---

6. Slutsats och diskussion

Avslutningsvis drivs en diskussion fram kring slutsatser som genererats utifrån intervjuarbetet. Uppsatsens resultat kommer att grunda sig i svar kring forskningsfrågan och syftet, vilket vidare för resonemang om praktiska och teoretiska bidrag och förslag till framtida forskning.

Syftet med uppsatsen har varit att öka förståelse för de möjliga effekter kapitalkrav har för storbankers kreditutlåning. Basel I fick kritik för att inte ha beaktat riskerna bankerna verkligen möter, och endast haft fyra riskkategorier, men endast en och samma riskvikt för företags- och privatlån. Basel II har utvecklat ett nytt kreditgivningssystem som används dagligen och klassificerar kunden och ger den en ratingskala baserad på återbetalningsförmågan. Detta kreditgivningssystem omfattas av utvecklade datasystem som förkortat tiden beträffande analysprocessen för kreditgivning. Men man lägger också ner mer tid för att samla in information om kunden och genomför längre djupintervjuer.

De lägre riskvikterna som finns i privatpersoners kreditrisk har varit starkt bidragande för att

förstå bankernas ökade kapitaltäckningsgrad. Detta beror på att bankerna har en större del av sina tillgångar utlånade till privatpersoner vilket har inneburit att bankerna belastats med mindre kapital. Detta har en stor betydelse för kapitaltäckningsgraden på grund av att storbankernas kapitalkrav består till 85-90 procent av kreditrisker. Kapitaltäckningsgraden har påverkat storbankernas utlåning då de fått hålla högre ränta men inte nödvändigtvis någon negativ effekt på volymtillväxten. Fonseca et al. (2010) visar att större kapitalbuffertar gör att banker tar högre räntor på sin utlåning och betalar lägre räntor på sin upplåning

Storbankerna i studien har alla en majoritet av IRK metoden, i synnerhet den avancerade metoden för beräkning av kapitalkravet för kreditrisk. Tidigare studier (Hakenes och Schnabel, 2011; Ruthenberg och Landskroner, 2008; Benston et al. 2007; Rime, 2005; Repullo och Suarez, 2004) som används i forskningen har upplevt ett liknande resultat då storbanker implementerar IRK metoden för att den är mer rättvis då den speglar den verkliga bilden av risken. Studien bevisar även att Basel II har gett effekt som mer differentierad prissättning och tar större hänsyn till risken i kreditrisken. Bankrespondenterna har i intervjuerna understrukit att bankerna arbetar mer med utlåning till lågrisk kunder efter Basel II då de upplever att detta segment är lönsammast. Studien beaktar inte småbanker vilket gör att jag inte kan finna bevis om att dessa anknyts till högrisk kunderna. Men eftersom bankerna drivs av att maximera vinsterna finner jag inte detta samband som relevant eftersom högre risktagande innebär i praktiken högre avkastning. Ett exempel från en av respondenterna är att banken kan välja att inte förlänga ett åtagande med en högrisk kund vilket i förlängningen innebär att de sitter kvar med dessa kunder på grund av att marknaden har samma syn. Implikationerna kan bli sådana att bankerna måste beakta båda riskkategorier för att utveckla sin ekonomi.

Med avseende för prissättning av krediter visar studiens aggregerade resultat att det har genomförts förändringar genom Baselreglerna. Mot bakgrund i teoretiska referensramen (Benston, 2007; Repullo och Suarez, 2004; Rime, 2005 et al.) omfattas bankernas kreditgivningssystem mer av differentierad prissättning, det vill säga att bra kunder får en bra rating och därmed ett bättre pris för sina krediter, medan högrisk kunder får en mindre bra ränta. Detta creditsystem har gjort det möjligt för bankerna att mäta kundernas risker och därigenom sina kreditrisker, vilket gett upphov till lägre risktagande. Det är viktigt att uppmärksamma att denna prissättning baseras på rättvis behandling, snarare än särbehandling. Elvbanken påvisade att man redan haft en restriktiv syn på risk och förklaras av deras höga kapitaltäckningsgrad som fördubblats genom IRK metoden. Övriga banker upplever likaså en

högre kapitaltäckningsgrad, men med mindre marginaler. I kontrast till Genotte och Pyle, (1991) visar studien att kapitalkraven inte ökar risktagandet hos bankerna eftersom denna möjliggör för en rättvisare bild av riskerna. Därmed kan banker specialisera sig på det kundsegment som de upplever mest lönsammast.

Studien överensstämmer inte med tidigare forskare (Noss och Toffano, 2014; Fonseca et al. 2010; Gambacorta och Mistrulli, 2004) att kapitalkraven har minskat bankernas utlåning. Genom ökade kapitalkrav har bankerna identifierat sina gränser vad gäller nivå för kapitaltäckning, vilket gett upphov till lägre kapitalkrav med hjälp av IRK metoden. Metoden har breddat synen för risk hos bankerna och gett möjlighet till en mer differentierad prissättning. Kapitalkravens effekt är viktig för ett skyddat och stabilt system och har lett till en betydande förbättring av bankernas riskstruktur.

6.1 Praktiska och teoretiska bidrag

Studiens teoretiska bidrag omfattar förståelse för vilka effekter kapitalkravet har för svenska storbankers krediter. Den möjliggör för forskare att titta på effekterna i dagsläget för att kunna jämföra resultat i framtiden. Den visar även att det är viktigt att beakta att kapitalmarknaden och konkurrenssituationen skiljer sig åt i olika länder vilket gör det intressant ur ett teoretiskt perspektiv.

Jag kan påvisa genom studien att bankers val av beräkningsmetod för kapitalkravet grundar sig i fördelarna som metoden har. Detta innebär att stora banker väljer IRK metod då den avspeglar risken på ett bättre sätt och att man kan ta betalt utifrån risk. Avancerade systemen hjälper banker att skilja mellan olika kunder vilket i sig ökar säkerheten hos banken och visar en mer rättvisande bild. Studien visar även att forskning kring kapitalkrav kan ge olika åsikter om dess för och nackdelar för banker. Detta ger en bild för hur bankers krediter påverkas, på gott eller ont. Studien framför att kapitalkraven ger ökade kostnader på grund av komplexiteten och resurser, men även att kapitalkraven genererar högre utlåningsränta. Studien visar att detta inte indikerar en effekt i lägre volymtillväxt som svar på högre utlåningsränta.

De praktiska bidragen är att det finns en jämlikhet mellan storbankerna i Sverige. Det hjälper banker och bankintresserade att identifiera hur bankerna reagerar mot förändringar i dess institutionella miljö och om förändringen påverkar arbetet med kunderna i kreditutlåning. Detta resultat kan även ge företagskunder möjlighet att förstå hur banker specialiserar sig, vilken effekt det får för krediterna. Arbetet med risk kan även göra så att dessa företagskunder tillsammans med banken sätter sig ned och vidtar åtgärder som gynnar båda parter. Ibland kan kunder inte få en förlängd kredit som teori och praktik visats i studien. Banker kan välja att inte förlänga ett åtagande på grund av olika skäl som kanske kan anses vara oklart från företagssidan, varför det kan vara viktigt att förstå varför men även för att företagskunden skall kunna förbättras internt för att således dra nytta av fördelarna som finns.

6.2 Förslag till framtida forskning

Förslag till framtida forskning är att det är gynnsamt om mer forskning omfattar kvantifierad data med inriktning på något nordiskt land för att se om effekterna avviker. Detta kan ge större information vilket kan bidra till värdefull data inför framtiden. Eftersom Basel III är under implementering och blir färdigt år 2019 är det inte lämpligt att undersöka något som ännu inte genomförts då förändringar kan tillkomma. Däremot kan det vara intressant att undersöka förberedelserna inför Basel III som kan ge viktiga inslag för framtiden.

Det kan även vara av intresse att undersöka företagskunder, om dem upplever förändringar hos banken och deras relation till banken. Detta kan vara lite svårt att genomföra men man kan välja stora företagskunder som arbetar med avancerade system och som har identifierat skillnader i bankers sätt att bedöma deras krediter och därmed även prissätta dem. Det kan vara så att kunder som klassas som högrisk kan uppleva signifikanta skillnader efter Basel II implementeringen då dem kanske inte blir lika bra bemött av storbanker eller dylikt.

7. Litteraturförteckning

Alfriend, M. (1988), 'International Risk-Based Capital Standards: History and Explanation'. *Federal Reserve Bank of Richmond Economic Review*, 74(6):28-34.

Alvesson, M & Deetz, S (2000) *Kritisk samhällsvetenskaplig metod*. Lund, Studentlitteratur.

Artsberg, K. (2005), 'Redovisningsteori: Policy och praxis, Stockholm, Liber.

Benston, G. J. (2007), 'Basel II and Bankers' propensity to take or avoid excessive risk', *Atlantic Economic Journal*, 35(4):373-382.

Berger, A & Udell, G. (1994), 'Did Risk-based capital allocate bank credit and cause a credit crunch in the U.S?' *Journal of Money, Credit & Banking*, 26(3):585-628.

Bikker, J. A. and Hu, H. (2002), *Cyclical Patterns In Profits, Provisioning And Lending Of Banks*, Dnb Staff Report, Netherlands Central Bank.

BIS(1988). Basel committee on banking supervision – International convergence of capital measurement and capital standards. <http://www.bis.org/publ/bcbs04a.pdf> (Hämtad 2015-05-03)

BIS (1999) A new capital adequacy framework. Consultative paper issued by the Basel Committee on Banking Supervision.<http://www.bis.org/publ/bcbs50.pdf>(Hämtad2015-05-07)

BIS (2006) Basel Committee on Banking Supervision. Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards.<http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf> (Hämtad2015-05-09)

BIS (2009) The first pillar: Minimum capital requirements – bank for international settlements.<https://www.bis.org/publ/bcbs128b.pdf>(Hämtad2015-05-11)

Blåvarg, Martin. (2014) Riskvägda kapitalkrav – fungerar de?
[http://hej.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_handelsbankens_smaskriftsserie_sve/\\$file/handelsbankens_smaskriftsserie_sve.pdf](http://hej.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_handelsbankens_smaskriftsserie_sve/$file/handelsbankens_smaskriftsserie_sve.pdf) (Hämtad 2015-05-19)

Borio. C (2012) The financial cycle and macroeconomics: What have we learnt? BIS working Paper 395. <http://www.bis.org/publ/work395.pdf>(Hämtad 2015-05-12)

Bryman, A. & Bell, E. (2005). Företagsekonomiska forskningsmetoder. Ljubljana. Liber AB.

Bäckström, A. (1998), 'Värdeskapande kreditgivning'. Kreditriskhantering ur ett agentteoretiskt perspektiv, Lic. avh. Nr. 734, IDA EIS. Tekniskahögskolan. Linköpingsuniversitet.

Carey. M. A. & Smith. M. W. (1994), 'Capturing the group effect in focus groups: A special concern in analysis', *Qualitative Health Research.*, 4:123-127.

CEPS (2008) 'Centre for European Policy Studies'. *Basel II implementation in the Midst of Turbulence.*

Christensen. L, Engdahl. N, Gräås. C & Haglund. L (2010). Marknadsundersökning: en

handbok. 3 upplagan. Lund: Studentlitteratur.

DeYoung, R. & Roland, K.P. (2001), 'Product Mix and Earnings Volatility at Commercial Banks: Evidence from a Degree of Total Leverage Model'. *Journal of Financial Intermediation*, 10:54-84.

Denscombe, M (2009), 'Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna'. Uppl. 2, Studentlitteratur.

Diamond, D. W. & Dybvig, P. H. (1983), 'Banking theory, deposit insurance, and bank regulation' *The Journal of Business*, 59:55-68.

DiMaggio, P & Powell. W. W (1983), 'The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields', *American Sociological Review* 48(2):147-160.

Finansinspektionen.(2001), 'Riskmätning och kapitalkrav'.

http://fi.se/upload/20_Publicerat/30_Sagt_och_utrett/10_Rapporter/2001/rapport2001_1.pdf(Hämtad 2015-04-28).

Finansinspektionen (2009a) Effekterna av de statliga stabilitetsåtgärderna. Hämtat från:

http://www.fi.se/upload/43_utredningar/40_Skrivelser/2009/stabilisering_20090227.pdf (Hämtad 2015-05-11).

Finansinspektionen. (2009b), Finansinspektionens stresstester av storbankerna. Promemoria. Stockholm, Finansinspektionen.

http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/40_Skrivelser/2009/stresstest/stresstest_090610_3.pdf (Hämtad 2015-05-16).

Finansinspektionen (2012) Riskviktsgolv för svenska bolån. [Elektroniskt]. Promemoria.

Stockholm, Finansinspektionen.

http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/40_Skrivelser/2012/riskvikter_pm_sve.pdf (Hämtad, 2015-05-03)

Finansinspektionen (2015) Grundläggande kapitalbaskrav. Pelare 1.

<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Grundlaggande-kapitalkrav-pelare-1/> (Hämtad 2015-05-02).

Fonseca. A.R., Gonzalez. F.& da Silva. L.P. (2010), 'Cyclical effects of bank capital buffers with imperfect credit markets: international evidence'. *Working papers series, Central bank of Brazil, Research department. No 216.*

Forskningsetiska principer (2002). Inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning, Stockholm: Vetenskapsrådet.

Freixas. X & Rochet. J (2008). 'Microeconomics of Banking'. Second Edition.

<http://www.stanford.edu/~piazzesi/Reading/FreixasRochet.pdf> (Hämtad 2015-04-28).

Furfine. C. (2001), 'Bank portfolio allocation: the impact of Capital Requirements, Regulatory Monitoring, and Economic Conditions'. *Journal of Financial Services research.* 20:33-56

Gambacorta, L. & Mistrulli, P. E. (2004), 'Does bank capital affect lending behavior?', *Journal of Financial Intermediation*, 13(4):436-457.

Genotte. G. & Pyle. D' (1991), 'Capital controls and bank risk', *Journal of banking & finance*, 15(4):805-824.

Glaser, Barney G & Strauss, Anselm L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*, Chicago, Aldine Publishing Company.

Grape. O, Blom. B & Johansson. R (2006). *Organisation och Omvärld – Nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Lund, Studentlitteratur AB.

Gustavsson, B. (2004). *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*. Lund, Studentlitteratur.

Haber. G. (2007), 'Basel II: International Competition Issues', *Atlantic Economic Journal*, 35(4):383-389.

Hakenes. H.& Schnabel. I. (2011), 'Bank size and risk-taking under Basel II', *Journal of Banking & Finance*, 35(6):1436-1449.

Halkier. B. (2010) Fokusgrupper, Malmö: Liber.

Hansson. S, Andréén. N. & Eriksson. T.(2003) Finansiering, Liber AB, Stockholm.

Hatch, M. J., (2002), Organisationsteori: moderna, symboliska och postmoderna Perspektiv, Lund, Studentlitteratur.

Heid, F. (2007), 'The Cyclical Effects of the Basel II Capital Requirements', *Journal of Banking & Finance*, 31(12):3885-3900.

Hellman. F. T., Murdock. C. K.&Stiglitz. E. J. (2000), 'Liberalization, Moral hazard in banking, and prudential regulation: are capital requirements enough?', *The American economic review*.90:147-165.

Holme. I. A & Solvang B. K (1997) Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder. Uppl:2. Studentlitteratur AB: Lund.

Hutter B.& Power. M. (2005). 'Organizational encounters with risk: an introduction. In: Organizational encounters with risk'. Cambridge: Cambridge University Press.

Jacobsen, D. I. 2002, 'Vad, hurochvarför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen', Lund: Studentlitteratur.

Jesus. S. (2004), 'The impact of Basel II on Lending to Small – and Medium-Sized Firms: A regulatory Policy Assessment Based on Spanish Credit Register', *Journal of Financial Services research*, 26(2):121-144.

Johansson. R (2010).Nyinstitutionalismen inom organisationsanalysen, Lund; Studentlitteratur.

Keen. S. (2011), 'Debunking Macroeconomics. Economic analysis and policy', 41(3):147-167.

- Kishan, R. P. & Opiela, T. P. (2000), 'Bank size, bank capital and the bank lending channel', *Journal of Money, Credit and Banking*, 32:121-141
- Kreuger, R. A. & Casey, M. A (2009). Focus groups: A practical guide for applied research (4th Ed.) Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Langlet, P & Wärneryd, B (1980) Att fråga om frågekonstruktion vid intervju- och enkätundersökningar. Stockholm: Statistiska centralbyrån/Liber.
- Larsson, M., Andersson, L. M., Jungerhem, S. & Lundh, G. (1997), 'Institutioner och organisationer på den svenska bankmarknaden -Erfarenheter från bankkrisen', *Report No 8. Department of Economic History*. ISSN 1104-0726
- Lastra, R. M. (2004), 'Risk-based capital requirements and their impact upon the banking industry: Basel II and CAD III', *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 12(3):225-239.
- Lind, G (2005) Basel II – nytt regelverk för bankkapital. Penning- och valutapolitik. www.riksbank.se/Upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Artiklar_PV/goranlind.pdf (Hämtad 2015-05-15)
- Lindbloom, T & Olsson, M (2008). Bank Capital and Loan pricing - implications of Basel II, In frontiers of banks in a global world, (Eds) Molyneux, P. & E. Vallelado, Palgrave Macmillian, Hampshire, 78-102.
- Lindfors, J M. B., (1993). Att utveckla kunskap: Om metodologiska och andra vägval vid samhällsvetenskaplig kunskapsbildning. Lund: Studentlitteratur
- Lowe, P (2002) Credit Risk Measurement and Procyclicality. Monetary and Economic Department. BIS working paper 116. <http://www.bis.org/publ/work116.pdf> (Hämtad 2015-05-01).
- Lundahl, U., & Skärvad, P-H., (1999). Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer (3:e uppl.). Lund: Studentlitteratur

- Menard. C & Shirley. M (2005). Handbook of New institutional economics. Dordrecht: Springer.
- Meyer. J. W & Scott. R (1983). Organizational Environments: Ritual and Rationality. Beverly Hills, CA: Sage.
- Montgomery. H (2005), 'The effect of the Basel Accord on bank portfolios in Japan', *Journal of the Japanese and International Economies*, 19:24-36.
- Moosa. I. (2010), 'Basel II as a casualty of the global financial crisis', *Journal of banking regulation*, 11(2):95-114.
- Mårtensson. R (1991) Beslutsunderlag i marknadskommunikation. Studentlitteratur: Lund
- Noss. J.&Toffano. P. (2014), Estimating the impact of changes in aggregate bank capital requirements during an upswing. Working Paper No. 494.
- Ocampo. A. J & Stiglitz. E. J.(2008). Capital Market Liberalization and Development. Oxford: Oxford University Press.
- Patel, R. och Davidson, B.(2011). Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning. 3:euppl.. Lund: Studentlitteratur.
- Parkin, M., Powell, M., & Matthews, K. 2008. *Economics*. Edinburgh: Pearson Education Limited.
- Peek. J.&Rosengren. E. (1995), 'The capital crunch: neither a borrower nor a lender be', *Journal of Money, Credit and Banking*, 27(3):625-638.
- Repullo. R. & Suarez. J. (2009), 'The procyclical effects of bank capital regulation', *European banking center discussion paper*. No. 2010-05S.
- Repullo. R & Suarez. J. (2004) 'Loan Pricing under Basel capital requirements'. *Journal of financial intermediation*, 13(4):496-521.
- Riksbank (2013) Hur mäts en kapitalrelation?

http://www.riksbank.se/Documents/Rapporter/FSR/2013/FSR_1/rap_fsr1_art1_Hur%20m%C3%A4ts%20en%20kapitalrelation_130527_sve.pdf (Hämtad 2015-04-29)

Riksbanken (2014) Skärpta kapitalkrav för svenska banker – effekter på makroekonomin. Penningpolitisk rapport.

www.riksbank.se/Documents/Rapporter/PPR/2014/140703/rap_ppr_ruta3_140703_sve.pdf(Hämtad 2015-04-26)

Rime, B. (2005), 'Will Basel II lead to a Specialization of Unsophisticated Banks on High-Risk Borrowers?' *International Finance*, 8:29-55.

Ruthenberg, D.&Landskroner, Y. (2008), 'Loan pricing under Basel II in an imperfectly Competitive Banking Market'. *Journal of Banking & Finance*. 32(12):2725-2733.

Santomero, A. & Watson, R. (1977), 'Determining an optimal capital standard for the banking industry, *Journal of Finance*, 32(4):1267-1282.

Santos, J.A.C.(2000). Bank Capital regulation in contemporary banking theory: A review of The literature. *BIS workingpaper no. 90*, <http://www.bis.org/publ/work90.htm>(Hämtad 2015-04-25)

Saunders, A & Cornett, M. M (2004) "Financial markets and institutions, a modern perspective". McGraw-Hill, New- York.

Saunders, M, Lewis, P & Thornhill, A (2009). Research methods for business students. 5. edition. Harlow: Financial Times Prentice Hall.

SFS 2006:1371. (u.d.). Lag om Kapitaltäckning och Stora Exponeringar. Stockholm: Finansdepartementet.(Hämtad 2015-05-13)

Sigbladh, R. & Wilow, S (2008), 'Kredithandboken – en praktisk vägledning i kreditarbetet, Elanders i Vällingby.

Srejber, E.(2002), Framtidsfrågor för bostadsmarknaden. Sveriges Riksbank. <http://www.riksbank.se/templates/speech.aspx?id=6094> (Hämtad 2015-05-08)

Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (red.) (1994), Kvalitativ metod och vetenskapsteori. Lund: Studentlitteratur.

Stukát, S. (2005), Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap. Lund: Studentlitteratur.

Schmidt, M & Umans, T. (2014). Experiences of well-being among female doctoral students in Sweden. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Wellbeing*. School of Health and Society, Kristianstad University, Kristianstad, Sweden.

Smith, W.C. & Warner, B.J (1979), 'On financial contracting: An analysis of bond covenants', *Journal of Financial Economics*, 7(2):117-161.

Svensson, K.K. (1999), Credit Intelligence in Banks- Managing Credit Relationships with Small firms. *Lund: Lund Business Press*.

Torfason, A. B., (2014), Cash flow accounting in banks: a study of practice, BAS publishing.

Wahlström, G. (2009), 'Risk management versus operational action: Basel II in a Swedish Context', *Management accounting research*, 20(1):53-68.

Young, J. J. (2001), 'Risking metaphors', *Critical perspectives on accounting*, 12:607-625.

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1

Intervjumall

Jag vill passa på att tacka dig för ditt deltagande i min undersökning.

- Vilken uppfattning har du gällande Basel I regelverket?

-Hur fungerade kreditgivningsprocessen under Basel I?

-Hur bedömde ni om en person eller ett företag är en attraktiv kredittagare för banken? Vilka företag eller kunder var attraktiva kredittagare för er?

-Hade bankens relation med kunder en betydelse för krediterna?

-Hur bedömde ni risker för creditsökande?

-Hur prissatte ni era krediter?

-Vilka modeller praktiserades?

- Vilken uppfattning har du gällande Basel II regelverket?

-Hur fungerar kreditgivningsprocessen under Basel II?

-Hur bedömer ni om en person eller ett företag är attraktiva kredittagare för banken? Vilka företag eller personer är attraktiva kredittagare för er?

-Har bankens relation med kunder en betydelse för krediterna?

-Hur bedömer ni era risker för creditsökande?

-Hur prissätter ni era krediter?

-Vilka modeller praktiseras?

- Har arbetet med beräkning av kapitalkravet för kreditrisk förändrats i och med Basel II?

-Hur arbetar banken med beräkning av kapitalkravet för kreditrisk?

-Har möjligheten att ta emot lån förändrats för företag som har högre riskklass efter genomförandet av Basel II?

-Har möjligheten att ta emot lån förändrats för företag med lägre riskklass efter genomförandet av Basel II?

-Har bankens sätt att arbeta med kunder påverkats efter förändringen till Basel II?

-Har bankens prissättning av företagskrediter förändrats i samband med Basel II?

-Har risken beträffande företagskrediter förändrats i samband med genomförandet av Basel II?

-Vilka positiva respektive negativa effekter anser du Basel II har?